

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Pigtraad-Gestapofangen

Nr. 2
April
1983

Henrettelseskammeret i fængslet Plötzense i Berlin. Hundreder af antinazister blev henrettet her. De 6 kroge i tværbjælken brugtes ved hængninger. Kammeret havde også en henrettelsesmaskine, der stod til højre i kammeret. De mange bånd på væggene, stammer fra sig-nerede kranse, sendt af fortrinsvis tyske grupper. Adressen er: Stauffenbergstrasse 14, Westberlin.

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til kontorchef, cand.jur. Hans Andersen, Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. (03) 86 55 59.

Henvendelse ang. feriehuset på Kegnæs rettes til overlærer Preben Feddersen, 5874 Lundeberg, Hesselager. (09) 25 14 77. (Der er 7 senge).

Medlemmer: Iflg. fundatsens paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre.

På fondens møde den 24. september 1977 besluttedes det, at fondens virksomhed især skulle samles om at videreføre feriehuset på Kegnæs, at videreføre bladet »Pigtraad« og at søge sikret, at 4. maj fortsat højtideligholdes i Ryvangen.

Forretningsudvalget:

Formand: Civilingeniør Mogens Dyre,

Hestehavevej 3, Sjellerupskov, 6430 Nordborg. Tlf. (04) 45 86 22.

Næstformand: Kontorchef, cand.jur. Hans Andersen,

Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. (03) 86 55 59.

Kasserer: Maskinmester H. P. Skjoldborg, Skovbrink 9, 6400 Sønderborg.

Tlf. (04) 42 57 07. Giro 1 00 07 80.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg.

Tlf. (06) 81 07 09.

Overlærer Preben Feddersen, Caroline Amalievej 11,

5874 Lundeberg, Hesselager. Tlf. (09) 25 14 77.

Den øvrige bestyrelse består af:

Kontorchef Niels Christian Andersen
Volmersvej 5, 6330 Padborg
Tlf. (04) 67 31 53

Direktør Bernth Johannesson
Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby
Tlf. (02) 87 02 64

Forvalter Axel Lauritzen
Lundtofteparken 42, 2. t.v., 2800 Lyngby
Tlf. (02) 88 12 42

Arkitekt M. A. A. Borge Andresen
Stokkevad 6, 2850 Nærum
Tlf. (02) 80 13 40

Læge Axel Jørgensen
Duebødrevej 14, 9000 Aalborg
Tlf. (08) 12 06 70

Redaktør Johs. Rasmussen
Omkulevej 9 7100 Vejle
Tlf. (05) 82 65 72

Skræddermester Povl Brandt
Gierupvej 19, 2610 Rødovre
Tlf. (02) 91 13 72

Oberst K. Kjeldsen
Hallingager 47, 5750 Ringe
Tlf. (09) 62 31 63

Provst Poul Riis
Hostrupsgade 9, 4200 Slagelse
Tlf. (03) 53 35 34

Sparekassedirektør Einer Hauberg
Holballe 3, 6473 Tandslæt
Tlf. (04) 44 76 04

Tandtekniker Leo Kæraa
Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg
Tlf. (06) 27 04 28

Solveig Skjøtt
Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose
Tlf. (02) 48 56 74

Direktør G. Jespersen
Gullestrupvej 7, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

General Fl. B. Larsen,
Kongstedgård, 4293 Dianalund.
Tlf. (03) 56 02 07

FANGESAMMENSLUTNINGENS REKREATIONSFOND

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45, yder støtte til rekreationsophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningskema kan rekvireres hos formanden: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N eller i de enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreationsopholdets samlede pris, dog max. kr. 1.500.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreationshjem, kuranstalter, sanatorier etc. Til ophold af mere feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret. Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreationsopholdets arrangør, må skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted. Det må påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Bladet

Pigtraad - Gestapofangen

Udkommer med 7 numre i år.
(De lige mdr. + november).

ABONNEMENT

Poul Nielsen,
Bjernerdevej 40 A,
2700 Brønshøj
(01) 74 26 35
Telefontid: kl. 17-18
Årsabonnement 40,- kr.
Giro 9 31 54 54.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes hurtigst muligt ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

ANNONCER

Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09

REDAKTION

Johs. Fosmark,
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09

Frode Toft,
St. Kongensgade 63,5,
1264 København K
(01) 15 59 57

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

INDE I BLADET:

800 tyskere hørte om	
KZ-lejrene	31
Skoleelever skriver om	
deportationerne	32
Historien om Victor	33
Runde dage	36
9. april i Søgårdlejren	39
Natursten anbringes	
ved Helligåndskirken	39
Om pakkerne	40
Foreningerne	41-49
Mindeord	49
Bøger	50

De følgende numre af vort blad udkommer 15/6 og 15/8. Stof fremsendes senest 4 uger før de nævnte dage.

Pigtraad-Gestapofangen

NR. 2

APRIL 1983

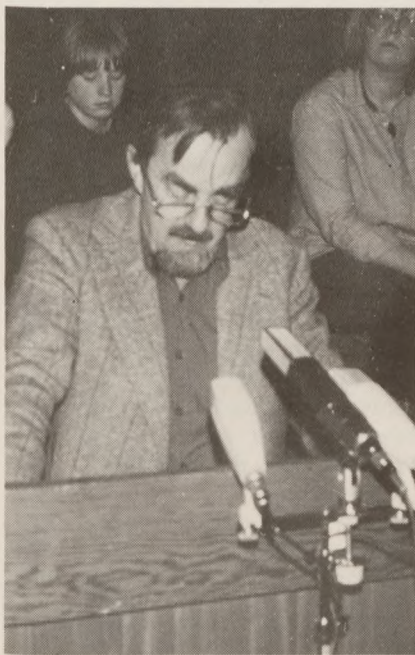
38. ÅRGANG

Organ for Kammeraternes Hjælpefond og Sammenslutningen af danske fanger fra
Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben . Dachau-klubben . Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen . Landsforeningen
Gestapo-Fangerne . Hannover-Stöcken-gruppen . Horserød-Foreningen . Landsforeningen af kz-fanger fra
Neuengamme . Ravensbrück-gruppen . Sachsenhausen-foreningen . Stutthof-foreningen . Theresienstadt-foreningen

Tyskerne hørte om KZ-lejrene

Husumhallen havde max. 500 siddepladser - men der kom 800 for at lytte.

Benjamin Mørch på talerstolen i Husumhallen.

Neuengammelejren lå som bekendt ved Hamborg. Men i det sidste krigsår byggede nazisterne en række pansergrave ved den sydslesvigske og frisiske vestkyst. Til dette formål oprettedes udekommandoer med Neuengammefanger i Ladelund og Husum-Schwesing. En gruppe unge tyske og frisiske historikere har i nogen tid søgt nærmere at klarlægge forholdene om disse fangelejre, både af rent historiske grunde, men også for at vise befolkningen i denne landsdel, hvad der faktisk skete lige uden for deres døre, et problem, der efter krigen næsten ellers var glemt eller blev forbigået i tavshed. Dette fortjenst-

fulde arbejde kulminerede med et arrangement på 50-års dagen for nazismens magtovertagelse. I arrangementet deltog en gruppe danskere, der har været fanger i udekommandoen i Husum, blandt dem formanden for Neuengammeforeningen Jørgen Lind, hvis beretning vi her bringer:

- Komiteen arrangerede på 50-års dagen for Hitlers magtovertagelse den 30. januar et vellykket arrangement i Husumhallen. Man havde en sal med 500 siddepladser og regnede med ca. 300 deltagere. Der kom godt 800, hvoraf mange måtte sidde på gulvet, på scenen og i forhallen, hvor der blev opsat højtaler.

Tilhørerne var i aldersgruppen 15-50

år, men også nogle - dog ikke mange - noget ældre.

Komiteens formand, Klaus Bästlein, bød velkommen og udtrykte sin glæde over, at vi tidligere fanger fra Husum deltog.

Første taler var lederen af »Dokumentenhaus« i Neuengamme, dr.phil. Ludwig Eiber, der gav en redelig og saglig historisk gennemgang af KZ-lejrenes udvikling.

Derefter talte den danske KZ-fange Benjamin Mørch, der gav en meget personlig og gribende skildring af livet i KZ-lejren Husum. Han talte i næsten en time, men der herskede en åndeløs stemning i salen fra først til sidst. Det var faktisk sådan, at både han selv og alle tilhørerne længe havde tårer i øjnene.

Så blev mødet afbrudt af en pause, hvor vi kunne få en øl og tale sammen. Vi gamle fanger løb nærmest spidsrod mellem spørgerne - folk var sandelig ik-

Et udsnit af den overfyldte sal i Husumhallen.

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til kontorchef, cand.jur. Hans Andersen, Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. (03) 86 55 59.

Henvendelse ang. feriehuset på Kegnæs rettes til overlærer Preben Feddersen, 5874 Lundeberg, Hesselager. (09) 25 14 77. (Der er 7 senge).

Medlemmer: Iflg. fundatsens paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre.

På fondens møde den 24. september 1977 besluttedes det, at fondens virksomhed især skulle samles om at videreføre feriehuset på Kegnæs, at videreføre bladet »Pigtraad« og at søge sikret, at 4. maj fortsat højtideligholdes i Ryvangen.

Forretningsudvalget:

Formand: Civilingeniør Mogens Dyre,
Hestehavevej 3, Sjellerupskov, 6430 Nordborg. Tlf. (04) 45 86 22.
Næstformand: Kontorchef, cand.jur. Hans Andersen,
Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. (03) 86 55 59.
Kasserer: Maskinmester H. P. Skjoldborg, Skovbrink 9, 6400 Sønderborg.
Tlf. (04) 42 57 07. Giro 1 00 07 80.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg.
Tlf. (06) 81 07 09.
Overlærer Preben Feddersen, Caroline Amalievej 11,
5874 Lundeberg, Hesselager. Tlf. (09) 25 14 77.

Den øvrige bestyrelse består af:

Kontorchef Niels Christian Andersen Volmersvej 5, 6330 Padborg Tlf. (04) 67 31 53	Direktor Bernth Johannesson Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby Tlf. (02) 87 02 64	Forvalter Axel Lauritzen Lundtofteparken 42, 2. t.v., 2800 Lyngby Tlf. (02) 88 12 42
Arkitekt M. A. A. Borge Andresen Stokkevad 6, 2850 Nærum Tlf. (02) 80 13 40	Læge Axel Jørgensen Duebrødrevej 14, 9000 Aalborg Tlf. (08) 12 06 70	Redaktør Johs. Rasmussen Omkulevej 9 7100 Vejle Tlf. (05) 82 65 72
Skræddermester Povl Brandt Gierupvej 19, 2610 Rødovre Tlf. (02) 91 13 72	Oberst K. Kjeldsen Hallingager 47, 5750 Ringe Tlf. (09) 62 31 63	Provst Poul Riis Hostrupsgade 9, 4200 Slagelse Tlf. (03) 53 35 34
Sparekassedirektør Einer Hauberg Holballe 3, 6473 Tandstet Tlf. (04) 44 76 04	Tandtekniker Leo Kæraa Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg Tlf. (06) 27 04 28	Solveig Skjøtt Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose Tlf. (02) 48 56 74
Direktor G. Jespersen Gullestrupvej 7, 7400 Herning Tlf. (07) 12 11 84	General Fl. B. Larsen, Kongstedgård, 4293 Dianalund. Tlf. (03) 56 02 07	

FANGESAMMENSLUTNINGENS REKREATIONSFOND

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45, yder støtte til rekreationsophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningskema kan rekvireres hos formanden: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N eller i de enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreationsopholdets samlede pris, dog max. kr. 1.500.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreationshjem, kuranstalter, sanatorier etc. Til ophold af mere feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret. Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreationsopholdets arrangør, må skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted. Det må påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Bladet

Pigtraad - Gestapofangen

Udkommer med 7 numre i år.
(De lige mdr. + november).

ABONNEMENT

Poul Nielsen,
Bjærnevedvej 40 A,
2700 Brønshøj
(01) 74 26 35
Telefontid: kl. 17-18
Årsabonnement 40,- kr.
Giro 9 31 54 54.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes hurtigst muligt ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

ANNONCER

Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09

REDAKTION

Johs. Fosmark,
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09

Frode Toft,
St. Kongensgade 63,5,
1264 København K
(01) 15 59 57

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

INDE I BLADET:

800 tyskere hørte om KZ-lejrene	31
Skoleelever skriver om deportationerne	32
Historien om Victor	33
Runde dage	36
9. april i Søgårdlejren	39
Natursten anbringes ved Helligåndskirken	39
Om pakkerne	40
Foreningerne	41-49
Mindeord	49
Bøger	50

De følgende numre af vort blad udkommer 15/6 og 15/8.
Stof fremsendes senest 4 uger før de nævnte dage.

Pigtraad-Gestapofangen

NR. 2

APRIL 1983

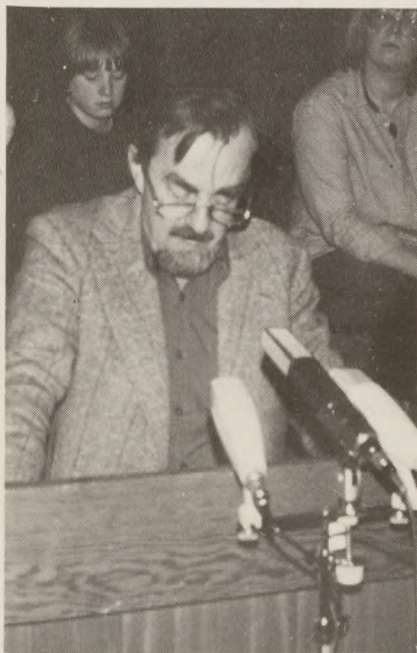
38. ÅRGANG

Organ for Kammeraternes Hjælpefond og Sammenslutningen af danske fanger fra
Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben . Dachau-klubben . Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen . Landsforeningen
Gestapo-Fangerne . Hannover-Stöcken-gruppen . Horserød-Foreningen . Landsforeningen af kz-fanger fra
Neuengamme . Ravensbrück-gruppen . Sachsenhausen-foreningen . Stutthof-foreningen . Theresienstadt-foreningen

Tyskerne hørte om KZ-lejrene

Husumhallen havde max. 500 siddepladser - men der kom 800 for at lytte.

Benjamin Mörch på talerstolen i Husumhallen.

Neuengammelejren lå som bekendt ved Hamborg. Men i det sidste krigsår byggede nazisterne en række pansergrave ved den sydslesvigske og frisiske vestkyst. Til dette formål oprettedes udekommandoer med Neuengammefanger i Ladelund og Husum-Schwesing. En gruppe unge tyske og frisiske historikere har i nogen tid søgt nærmere at klarlægge forholdene om disse fangelejre, både af rent historiske grunde, men også for at vise befolkningen i denne landsdel, hvad der faktisk skete lige uden for deres døre, et problem, der efter krigen næsten ellers var glemt eller blev forbigået i tavshed. Dette fortjenst-

fulde arbejde kulminerede med et arrangement på 50-års dagen for nazismens magtovertagelse. I arrangementet deltog en gruppe danskere, der har været fanger i udekommandoen i Husum, blandt dem formanden for Neuengammeforeningen Jørgen Lind, hvis beretning vi her bringer:

- Komiteen arrangerede på 50-års dagen for Hitlers magtovertagelse den 30. januar et vellykket arrangement i Husumhallen. Man havde en sal med 500 siddepladser og regnede med ca. 300 deltagere. Der kom godt 800, hvoraf mange måtte sidde på gulvet, på scenen og i forhallen, hvor der blev opsat højtaler.

Tilhørerne var i aldersgruppen 15-50

år, men også nogle - dog ikke mange - noget ældre.

Komiteens formand, Klaus Bästlein, bød velkommen og udtrykte sin glæde over, at vi tidligere fanger fra Husum deltog.

Første taler var lederen af »Dokumentenhäuser« i Neuengamme, dr.phil. Ludwig Eiber, der gav en redelig og saglig historisk gennemgang af KZ-lejrenes udvikling.

Derefter talte den danske KZ-fange Benjamin Mörch, der gav en meget personlig og gribende skildring af livet i KZ-lejren Husum. Han talte i næsten en time, men der herskede en åndeløs stemning i salen fra først til sidst. Det var faktisk sådan, at både han selv og alle tilhørerne længe havde tårer i øjnene.

Så blev mødet afbrudt af en pause, hvor vi kunne få en øl og tale sammen. Vi gamle fanger løb nærmest spidsrod mellem spørgerne - folk var sandelig ik-

Et udsnit af den overfyldte sal i Husumhallen.

Professor, dr.med. Paul Thygesen på talerstolen i Husumhallen.

ke uinteresserede. Benjamin Mørch blev formelig belejret af journalister og pressefotografer, så han fik ingen pause.

Efter pausen var første taler pastor Klaas Friso fra byen Putten i Holland. Han fortalte om arrestationerne i Putten, hvor tyskerne tog alle mænd i alderen 18-60 år. Af de 600 hollændere fra Putten, der blev deporteret til Husum og Ladelund, døde 553 på få måneder. Af de 47, der vendte hjem efter krigen, er kun ganske få i live i dag. Alligevel har Putten-familiernes årlige pilgrimsfærd til Husum og Ladelund udviklet sig til, at de to byer i dag betragtes som en art venskabsbyer.

Derefter afsluttedes talerrækken af professor, dr.med. Paul Thygesen med en velformuleret tale om kendsgernin-

gerne omkring KZ-sygdommene og årsagen til deres opståen - sulten. Paul Thygesen gav til sidst en beskrivelse af »muselmanden« - en så oplevet og malende beskrivelse, at det var kunst. Disse ord rummede så meget, at de burde indføjes som inskription ved monumentet over muselmanden i Neuengamme og i Frihedsmuseet. Jeg vil i hvert fald gå ind for, at de fremtidig følger med Neuengammeforeningens æresstatuette af muselmanden.

Alt i alt var det et positivt og værdigt initiativ, der tjener de unge arrangører til ære, og som - hvad der forlyder - længe var samtaleemne på egnen.

Jørgen Lind

Dansk TV var der naturligvis ikke, derimod Radio Syd. Både tysk TV og tysk radio var der.

Jeg glemmer det aldrig

Sådan hedder det i en af rapporterne i den mappe, som skoleeleverne fra 10.B på Frøslev-Padborg Skole har udarbejdet som led i deres arbejde med at begribe de to koncentrationslejre Neuengamme og Frøslev-lejrens begivenheder. De har kastet sig over arbejdet indenfor faget Samtidsorientering, ledet af deres lærer Chr. J. Lauritzen.

I en anden rapport hedder det:

»Da vi i sin tid, som 9.B - nu 10.B på Frøslev-Padborg Skole, begyndte vort

arbejde omkring Frøslev-lejrens historie, betragtede vi museet som noget fortidigt, noget som man faktisk ikke havde behov for her i nutiden.

Men vort syn har ændret sig radikalt, takket være stor velvilje fra museets side og i særdeleshed fra Hans Bøjlunds side.

Museet har fået liv for os - har fået mening og betydning - ikke alene i øjeblikket, men langt fremover.

Betydningen af de fire linjer, der er slået op på museets informationstavle:

Ved at tro på livet: Erføres det.
Ved at elske livet: Forklares det.
Ved at vove livet: Forsvares det.
Ved at give livet: Bevares det.

forstår vi i højere grad rækkevidden af.

Hele klassen deltog i Neuengammeforeningens pilgrimsfærd til Neuengamme-Versen, og senere har klassen afholdt udstilling ved forældremøde i Frøslev-lejren om Danmark under besættelsen - vist i fotos.

Der foreligger i dag to digre mapper, der viser, hvor grundigt man er gået til værks. Den ene er et materiale, der indeholder en masse fotokopier af, hvad dagblade og tidsskrifter har bragt om emnet, skrevet under og efter okkupationen. Og her er der naturligvis mange, der handler om begivenhederne i Søn-

Indgangen til Neuengamme-lejren. Fra elevbesøget i den tidligere lejr.

Foto: Bente Jørgensen

derjylland, bl.a. et klip om naziføreren i Sønderjylland, dyrlæge Jens Møller, da han efter 4. maj blev arresteret. Man traf da en bleg og skælvende mand. Dette gør et særligt indtryk, når man tænker på den skrydende nazispids, der i okkupationsårene - og før - skreg: »Wir wollen heim ins Reich.« (Vi vil hjem til riget). Nå, men dette er blot et eksempel blandt mange af fotokopierne.

Den anden mappe er elevrapporter, og det må sides, at eleverne har fotograferet flittigt under alle deres ekskursioner.

Emnebehandlingen sluttede med en tur i marts 83 til København, hvorunder man naturligvis besøgte Frihedsmuseet.

Der er også mange andre skoler, der dyrker Danmark under besættelsen i emneundervisningen. Når det i dette tilfælde er faldet særlig gunstigt ud, skyldes det mange ting: En elevcentreret undervisning, ledet af deres lærer Chr. J. Lauritzen, skoleinspektørens positive indstilling, forældrenes opbakning og samarbejdet med Neuengamme-foreningen, særlig repræsenteret ved Ib og Søster Lærche samt Hans Bøjlund.

F-k.

HISTORIEN OM VICTOR

Fortalt af hans danske plejefar

Som indledning må jeg vel fortælle, at jeg i december 1928 blev gift med min første kone Doris Wight, som jo altså var englænderinde fra Newcastle on Tyne, og som jo blev dræbt ved den dramatiske arrestation i januar 1944, samtidig med at jeg blev alvorligt såret.

Vi holdt forbindelsen med hendes engelske familie vedlige, ved at vi skiftevis besøgte hinanden ca. een gang om året. I sommeren 1931 kom en af hendes veninder til Århus og medbragte hendes lillebror Victor, født i 1923 - han var altså otte år dengang. Der gik imidlertid kludder i venindens hjemrejse - hvorledes husker jeg ikke præcist, men hun blev vistnok kaldt tidligere hjem på grund af sygdom. Vi skønnede da, at der ikke kunne ske noget, ved at Victor blev hos os indtil næste år, hvor vi så selv kunne tage ham med til England. Da vi jo imidlertid ikke kunne have en sådan dreng i den alder »svævende frit i luften« uden at have noget at tage sig til, blev han ganske naturligt sat i skole - almindelig dansk kommuneskole - ingen formaliteter med papirer, opholdstilladelse, nationalitet, pas eller lignende - ingen forespørgsler derom - ja, der var overhovedet ingen, der tænkte på sådan noget i det hele taget.

Næste sommer tog vi ham som planlagt med tilbage til England, men hen imod slutningen af ferien blev vi klar over, at drengen helst ville med os tilbage til Danmark og til sin danske skole. Han talte allerede da fuldstændig perfekt dansk uden accent, og da vi ikke selv havde nogen børn dengang, blev det ordnet med hans forældre, så han fulgte med os tilbage igen og fortsatte sin skole og genoptog sit liv som »dansker« med den største selvfølge.

Kun 17 år og dog interneret af tyskerne

I 1935 blev han overflyttet til »Forældreskolen«, en velrenommeret privatskole i Århus, og i foråret 1940 påbegyndte han som syttenårig dreng sine prøver til realeksamen, som jo var en særdeles vigtig foreteelse dengang - men - med en pludselig og dramatisk afbrydelse - han blev nemlig interneret af tyskerne, for han var jo »englænder« og alle englændere i Danmark skulle i tysk fangelejr!!!

En aften omkring midten af maj 1940 - datoen husker jeg ikke nøjagtig - kom

4.-maj-dagen i Mindelunden i Ryvangen

Der er lagt følgende program for dagen:

Kl. 10.00 formiddag lægger skolebørn fra Bispebjerg Skole blomster på hver enkelt grav. Så lyser de op resten af dagen.

Kl. 19.30 tændes projektøren på fællesmonumentet og fakler på hver grav og ved hver mindeplade.

Kl. 20.00-20.30 spiller Sjællandske Livregiments musikkorps seriøs musik.

Dirigent: Svend Lundvig.
Zahles skoles kor synger.

Dirigent: Minna Hess Thaysen.

Kl. 20.30 taler professor, dr.med. Jørn Hess Thaysen.

Derefter spiller orkestret og koret synger. Senere synger koret ved pelotonerne.

Alle interesserede er velkomne

Arrangør:

Kammeraternes Hjælpefond i samarbejde med Erhvervs-hæmmede fra Frihedskam-
1, København.

Leder af dagens arrangementer: Johannes Fosmark.

min kone og jeg hjem fra en aftenspadseret omkring ved ni-tiden, og udenfor døren - vi boede dengang i Parkalleen i Århus - stod en herre, som præsenterede sig som politiassistent Højbye fra Fremmedpolitiet. Han meddelte, at han efterlyste en samtale med Victor Wight, vores »plejesøn«. Victor var ikke hjemme på daværende tidspunkt, men vi ventede ham hjem omkring kl. 10.

Politiassistenten forlod os, men bebudede, at han ville komme igen kl. 10. Vi blev selvfølgelig meget forurologede - vi havde ikke nogen anelse om, hvad der forestod. Vi troede nærmest, at Victor måske havde rodet sig ind i nogle gale streger, som vi intet kendskab havde til, men undrede os alligevel meget, idet hans opførsel aldrig nogen sinde tidligere havde givet anledning til kritik fra nogen side.

Turen gik til arresten i Vesterallé

Victor kom hjem som forventet kl. ca. 9.45, og havde vi nu været lidt informeret om, hvad der skulle ske - eller havde vi blot været lidt mere vakse (det blev vi senere), så havde vi selvfølgelig sørget for at få ham lodset ud ad bagdøren til foreløbigt besøg hos velvillige og forstående slægt eller venner, indtil vi havde fået tænkt os om, hvad der eventuelt kunne gøres - men det var vi altså ikke. Vi sad blot og ventede på, at politiassistenten kom igen og gav os den besked, at Victor var nødt til at følge med, og da det måske kunne vare et stykke tid, var det nok bedst, at han medbragte lidt toiletartikler o.lign. Jeg fik lov at følge med, og turen gik til arresten i Vesterallé (som jeg jo senere hen selv stiftede bekendtskab med). Undervejs fik jeg af Højbye lidt forklaring om tyskernes påbud om opsamling og internering af alle englændere i Danmark. Han trøstede mig dog med, at det, der skulle ske, så vidt han vidste, kun var, at de skulle samles og interneres på en eller anden herregård her i landet - men jeg skulle nok få besked senere.

*

Næste morgen, da jeg ved otte-tiden henvendte mig hos Højbye, fik jeg at vide, at Victor allerede var på vej til en opsamlingslejr i Viborg, i lejren ved Hald, og - det værste af det hele - at man nu vidste, at alle »fanger« skulle sendes med tog sydpå til en lejr i Tyskland. Jeg fik også at vide, at Victor var den sidste,

der var blevet anholdt, idet man fra politiets side hele tiden havde forventet, at der forelå en fejl, eller at der i sidste øjeblik ville blive dispenseret i hans tilfælde, idet man syntes, at det var urimeligt at internere en syttenårig skoleelev, som oven i købet var midt i sin afsluttende eksamen.

Alt dette gav os kun meget kort tid til at forberede os på situationen, men jeg fik da lov til at tage til Viborg og besøge ham og bringe passende forsyning af tøj og toiletartikler.

Det første, jeg gjorde, var at søge en samtale med den daværende danske, tyske konsul fabrikant Ludwig Wohlert for at høre, om han kunne gribe ind i sagen. Han var bortrejst og på hans kontor sagde man, at han under alle omstændigheder intet kunne foretage sig til gavn for Victor - hele hans konsulære virksomhed var efter 9. april overgået til en tysk konsul Kruse, og en samtale, som jeg i øvrigt omgående gik bevilget med ham, medførte kun, at jeg fik at vide, at han hverken kunne eller ville ændre noget ved sagen. Hans ordre lød på, at alle englændere skulle interneres, »und der Knabe Victor ist ja Engländer, nicht wahr!«

På skolen var man bestyrkede

På forældreskolen var man naturligvis meget bestyrkede over sagen, og rektor Haagerup foreslog, at han ville følge med mig til Viborg. Vi ankom der ved middagstid i bil og medbragte tøj og toiletartikler - og der blev bevilget os en kort samtale. Jeg husker ikke klart, under hvilke former denne foregik, men jeg har en tydelig erindring om, at der var ingen - eller næsten ingen - tyske uniformer, så bevogtningen må altså fortrinsvis have været civilklædte tyske eller danske politifolk.

Jeg havde to betydningsfulde samtaler i lejren, hvoraf jeg tydeligt husker hovedindholdet. Den ene var med en »embedsmand«, som sagde, at han var englænder, ansat på den engelske ambassade - men midlertidigt overført til den amerikanske ambassade - at han selv forventede internering meget snart. Jeg havde det indtryk, at tyskerne ikke vidste, at han ikke var amerikaner, men englænder. Han opgav sit navn til Woolrych - og han virkede meget nervøs ved situationen. Han oplyste endvidere, at hele »forsendelsen« - ialt ca. 65 menne-

sker vil jeg skønne - skulle afrejse næste morgen med tog til ukendt bestemmelsessted i Tyskland. Det var jo en værdifuld oplysning, men humøret faldt kendetligt - det gav os kun meget lidt tid til at handle i.

*

Lidt senere kom han stille tilbage til mig og sagde, at der var et par herrer, som ønskede en kort og diskret samtale med mig, hvis jeg ville »gå lidt ud ad vejen«. Det gjorde jeg, medens rektor Haagerup blev og talte med Victor. Få øjeblikke efter blev jeg tiltalt af den ene af dem, medens den anden holdt sig lidt på afstand. Han præsenterede sig ikke, men han vidste præcis, hvem jeg var, hvad jeg hed, hvor jeg boede privat, og hvor min klinik lå o.s.v. Han sagde omtrent således: »Det ser ud til, at vi i den nærmeste fremtid får brug for diskrete adresser på gode dansksindede borgere. Vil De støtte os, dersom vi beder Dem om det? Det er i første omgang som »postadresse«. Det kan dreje sig om, at De på Deres klinik personlig og diskret skal modtage breve eller småpakker - opbevare dem sikkert, kort eller længe, indtil de bliver forlangt udleveret til en person, som nævner det kodeord, som overbringeren har meddelt. Efter få sekunders overvejelse sagde jeg naturligvis ja, og få øjeblikke efter var begge herrer forsvundet. Indtil den dag i dag ved jeg ikke, hvem det var, men har skønnet, at det var et par officerer fra Hærens Efterretningstjeneste, som var midt i igangsættende arbejde.

*

Det, der optog mig mest, var dog den skrækelige viden om, at Victor sammen med de øvrige skulle bringes ud af landet, og rektor og jeg kørte deprimerede og rådvilde tilbage til Århus. Jeg forsøgte endnu en gang at få kontakt med »konsul« Kruse - han blev da vist ikke kaldt konsul, men hans tyske titel kan jeg ikke huske nu i skrivende stund - men jeg blev selvfølgelig totalt afvist.

Telegram til kongen

Hjemme hos min kone, Victors søster, styrkede vi os med en kop »real english tea« og besluttede efter megen overvejelse som en sidste desperat udvej at rette henvendelse til »landets højeste embedsmand«, Hans Majestæt Kongen. Jeg gik ned på telegrafstationen i Kannekegade og afsendte et telegram på ca.

250 ord - det længste telegram jeg nogen sinde har afsendt og naturligvis det eneste, jeg nogen sinde har sendt til Hans Majestæt.

Det lød således:

Til Hans Majestæt Kongen, København.

Undertegnede Tandtekniker Leo Kærraa (født d. 18/6-05 i Aarhus) Parkalle 1, gift med Doris, født Wight (21/6-09 i Newcastle on Tyne) tillader sig herved som Plejeforældre for Arthue Victor Howard Wight (født d. 23/3-23 i Newcastle on Tyne) i anledning af Victors Internering allerunderdanigst at fremkomme med følgende Ansøgning: Victor har været vor Plejesøn siden 1930, har modtaget dansk Opdragelse og har besøgt dansk Skole, ligesom hans Sprog er dansk. Han er døbt og konfirmeret i Aarhus Domkirke. Efter endt Realeksamen skulde han i Handelslære, besøge Handelsskolen, aftjene dansk Værnepligt og saa søge dansk Statsborgerret.

Årsagen til at min Hustrus eneste Broder er blevet opdraget hos os, skyldes dels hans Fars høje Alder og svagelige Helbred, og deraf følgende svigtende økonomiske Evner og dels vor egen Barnløshed. Vi har gennem mange Aar paatænkt at adoptere ham, men har ikke gjort Alvor deraf. Vi har altid betragtet ham som værende vor egen Søn og er villige til at gøre alt for at hjælpe ham til dansk Statsborgerret. I Betragtning af, at han kun er mindre-aarig Skoledreng, tillader vi os herved allerunderdanigst at ansøge om den indtraadte internering haves eller mildnes eller om der i det mindste kan foretages Dispensation under en eller anden Form i de forestaaende Eksamensdage, saaledes at hans afsluttende Realeksamen ikke ødelægges. Victor sendes Fredag fra Hald til Tyskland. Rigsvicepolitichefen behandler Sagen.

For os betyder hans Internering en tung Sorg og stor Angst, hvorfor vi haaber paa Deres Majestæts velvillige Forstaaelse og Indflydelse.

Allerunderdanigst

Leo Kærraa

Telegrammet er dateret 16/5 1940 kl. 17.

*

Der var uro i blodet og i hjemmet den aften og nat - ingen nyheder - ingen nattesøvn - men minsandten - miraklet skete - klokken elleve næste formiddag ringede telefonen. »Det er Kongens kabinetssekretær (Bardenfleth?). Hans

Miraklet skete

Majestæt har udvirket, at Victor sættes af toget, inden det når grænsen.«

Jubel og lykke, men alligevel stor uro - hvad nu - drengen kom først hjem ved ellevetiden om aftenen, godt træt og sulten. Ved en af stationerne - vist nok den sidste mulighed Padborg, var hans navn blevet råbt op på perronen, og han blev halet ud af toget med samt bagage og tiljuble og ønsket til lykke fra de mange »kammerater«, som desværre måtte blive i toget. De havde jo for længst fundet ud af, at han var holdets »Benjamin«. Ved henvendelse på stationen fik han udleveret en billet til Århus, men ingen tænkte på at forsyne ham med så mange penge, at han kunne få et måltid mad, endsige ringe hjem - så vi var til det sidste fuldstændig uvidende om, hvad der var sket med ham.

*

Afslutningen af historien er, at en søster naturligvis ikke kan adoptere sin bror - i stedet for fik Victor omgående dansk indfødsret ved en særlov, vedtaget af Folketinget nogle få dage senere, sammen med adskillige andre englændere, som havde opholdt sig i Danmark i så lang tid, at de var »modne« til indfødsret.

Victor fik sin realeksamen. Derefter gennemførte han den to-årige handelsuddannelse på Handelshøjskolen i Århus og fik i sommeren 1942 et job i reklameafdelingen på »Pedershåb Maskinfabrik« i Brønderslev. Han var hjemme og besøge os i Århus på en juleferie og nytår 1943-44, hvor vi bl.a. talte om muligheden for ham om at komme over Sverige til England - idet han havde stigende lyst til at »joine up« og aftjene sin engelske militærpligt.

En af de første dage i januar 1944 havde jeg da under et besøg i København en samtale med skipperen på »Elise« i Nyhavn, som dengang sejlede nogenlunde konstant mellem Frederikshavn, Sæby og København. - Jo, hvis vi købte en robåd - en gammel pram kunne vel erhverves for ca. 2000 kroner - så kunne han blive sat af nogenlunde risikofrit i sejrenden mellem Hveen og Sverige. Det lød jo godt, prisen var nul og nix, så det var et godt tilbud, men det kom aldrig til udførelse, idet katastrofen med vor anholdelse skete den 13. januar 1944.

Til historien hører vel også at fortælle, at Victor dagen efter, altså den 14. januar om morgenen tog toget fra Brønderslev sydpå. Gestapo vidste det og stod klar på perronen på Århus Hovedbanegård for at anholde ham - men ved snarrådighed fra modstandsbevægelsen i Århus, som dengang havde tilhold på Hotel Ritz, rejste direktør Stig Nielsens datter, som var en af Victors gamle skolekammerater med toget nordpå - fik stoppet Victor i Langå, hvorefter de »hikede« resten af vejen hjem til Århus. Få dage senere, efter min kones begravelse, blev Victor med assistance af bl.a. guldsmed Børge Rasmussen, som dengang var leder af Røde Kors i Århus, transporteret over Kastруп til Malmø. Han kom først på det traditionelle skovarbejde i Skåne - efter nogle måneder gik han beskæftigelse på det engelske konsulat i Malmø og Helsingborg for endelig i efteråret at blive fløjet fra Stockholm til England.

Ankommet dertil blev han underkastet de skrappeste prøver for at bedømme hans »ægted«, bl.a. af commander Hollingworth, som meget ønskede at træne ham op som faldskærmsmand med det formål senere at »gøre tjeneste« i Danmark - men enten blev han i sidste øjeblik diskvalificeret hertil af grunde, som jeg ikke kender eller også sagde han selv nej tak. I hvert fald endte det med, at han efter endt uddannelse blev sendt til tjeneste i Østen som »intelligence officer«, mest på øen Labuan, og han kom først hjem sommeren 1947. Så længe varede krigen altså for nogle af os.

*

Endvidere må jeg vel fortælle, at henvendelsen til mig i Viborg af de to diskrete herrer ganske rigtig resulterede i, at jeg ca. 14 dage senere på min klinik på Banegårdsplads i Århus fik overbragt et brev, som ville blive afhentet af »Edith«, og det blev opbevaret og afhentet dagen efter af en mig ukendt person, som spurgte, om jeg havde et brev til »Edith«. Ca. 14 dage senere fik jeg på ny et brev - kodenavnet dengang erindrer jeg ikke og brevet blev dengang liggende i adskillige dage. Siden da hørte jeg overhovedet ikke mere, men jeg går ud fra, at de to besøg har været en slags prøve. Om det så er mig, der har fejlet eller om man har skønnet, at jeg ikke var egnet til det ønskede samarbejde, eller om der simpelt hen er sket »ændrede planer«, er jeg til denne dag uvidende om.

Leo Kærraa

Runde dage

Rob. Andersen, Glentevej 12, 5000 Odense C (Sachsenhausen 74.334) 65 år 17. april.

Arne Bach, Cort Adelersg. 4, 9000 Aalborg, 60 år 17. april.

Harry Rasmussen, Ejgårdsvvej 14 B, 2920 Charlottenlund (Vridsløse) 70 år 17. april.

Otto B. Hansen, P. Skramsg. 35, 9000 Aalborg (K-kompagniet) 65 år 17. april.

Svend Pedersen, Bogøg. 4, 9000 Aalborg, 65 år 20. april.

Helge M. Jørgensen, Sdr. Vilstrupvej 100, 6000 Kolding, 65 år 21. april.

S. E. Dons, Pilevej 5, Taulov, 7000 Fredericia, 65 år 21. april.

Niels P. Fabricius Hansen, Sydbanevej 18, 7500 Holstebro (Buchenwald) 65 år 23. april.

Kristian Kirkegaard Pedersen, Ungarnsg. 9, 2300 Kbh. S, 75 år 24. april.

H. B. H. Hansen, Magnoliavej 18, Strøby Egede, 4600 Køge (Buchenwald) 65 år 25. april.

Albert Rasmussen, Adelg. 1, 8900 Randers (Sachsenhausen 75.106) 65 år 26. april.

Gert Clemmensen, Druehavevej 41, 2., 2500 Valby, 70 år 27. april.

Hemming Theisen, Pilealle 7 E st., 2000 Kbh. F (Neuengamme) 75 år 29. april (fhv. best.medl. i Neuengammeforeningen, en af Bernadottegardens arkitekter, har tegnet Fangesammenslutningens emblem).

Tove Nielsen, Lyonsg. 32, 2., 2300 Kbh. S, 60 år 30. april.

Børge Lillesø, Bakkegårdsvej 32, 5330 Munkebo, 65 år 30. april.

Julie Høegh, Hostrups Have 13, 4., 1954 Kbh. V, 65 år 1. maj.

Axel Christensen, Frimestervej 53 st., 2400 Kbh. NV (Buchenwald) 70 år 2. maj.

Henning Jensen, Krovej 13, 5960 Marstal, 65 år 3. maj.

Grethe Gerlach, Henning Schmidtsvej 16, 9000 Aalborg, 60 år 3. maj.

Kaj Eilert Bech, Vestskelet 26 st., 3250 Gilleleje (Buchenwald) 65 år 7. maj.

Arne Nielsen, Bissensg. 3, 1773 Kbh. V (Dachau 141.685) 65 år 7. maj.

Lillian Rasmussen, Granlien 65, 9000 Aalborg, 60 år 7. maj.

Aksel Hansen, Rødhættevej 1, 9400 Nørresundby, 60 år 8. maj.

Karl Johan Pedersen, Metavej 3 A, 9000 Aalborg, 60 år 8. maj (centervært for Erhvervshæmmedes Aalborg-afdeling).

Tage Hansen, Otto Benzonsvej, 8210 Århus V, 70 år 9. maj.

Marie Schmidt, Umanakvej 19, 9210 Aalborg SØ, 70 år 12. maj.

Kaj Heininge, Brønshøjvej 76, 1., 2700 Brønshøj (Buchenwald) 70 år 13. maj.

Mogens Lüchow, Stockholmsg. 17, 4., 2100 Kbh. Ø, 65 år 13. maj.

Bent O. Nielsen, Strandmarksvej 4, 1., 2650 Hvidovre, 60 år 15. maj.

R. Bjørn Petersen, Abelsevej 162, 4100 Ringsted (Buchenwald) 65 år 20. maj.

Erik Müller, Kronborgvej 12, 8900 Randers (Buchenwald) 65 år 20. maj.

Mogens Hjorth, Ålsgårde, 75 år 22. maj.

Anna Fjordstrøm, Hollænderdybet 31, 3., 2300 Kbh. S, 65 år 25. maj.

Preben Trauboth, Kildebrøndevej 17, 2700 Brønshøj, 60 år 26. maj.

Nis J. Enemark, Tøndervej 107, 6200 Åbenrå, 70 år 27. maj.

Ebbe Bristow, Fæstevej 2, 2820 Gentofte (Buchenwald) 60 år 29. maj.

Vilh. Rich. Hansen, Darupslund 37, 3., 2660 Brøndby Str. (Buchenwald) 65 år 31. maj.

Villy Andersen, Tordenskjoldsg. 57, 8200 Århus N, 65 år 1. juni.

Jørn Nielsen, Højstrupvej 91, 2700 Brønshøj, 60 år 1. juni.

Svante Perssen, Bernadottegården, Himmelev, 4000 Roskilde (Neuengamme 69.468) 85 år 3. juni.

Jens Bach, Voldg. 16, 7500 Holstebro, 70 år 4. juni.

Chr. M. Pedersen, Vissevej 9, 9210 Aalborg SØ, 75 år 6. juni.

Kn. Dirch Krog Hansen, Hybenvænget 13, 2740 Skovlunde (Buchenwald) 65 år 7. juni.

Alfr. K. Madsen, Kongshaven 38, 2500 Valby (Buchenwald) 65 år 8. juni.

H. F. Stephansen, Vanløse Alle 32 st., 2700 Vanløse (Buchenwald) 70 år 9. juni.

Grete Øst Lüchow, Boserupvej 451, 3050 Humlebæk, 70 år 11. juni.

Niels Baltzer Jensen, Bjerringbrovej 55, 2610 Rødovre (Buchenwald) 70 år 13. juni.

Sv. Aa. Johan Petersen, Godthåbsvej 1, Kristrup, 8900 Randers, 70 år 16. juni.

Ole Olesen, Stolpehøj 44 st., 2820 Gentofte (Buchenwald) 65 år 19. juni.

E. Frohn, Mariendalsvej 65.2., Kbh. F (Buchenwald) 75 år 19. juni.

John Meilstrup, Hamletsg. 30.2., 2200 Kbh. N (Buchenwald) 70 år 19. juni.

Jørgen Heglund, Amager Fælledvej 4.1., 2300 Kbh. S (Buchenwald) 65 år 19. juni.

Glemte fødselsdage
Vi bringer en forsinket hilsen til:

Anders Oskar Jørgensen, Søg. 31, 8500 Grenå, 65 år 2. decbr. 1982.

Viggo S. Christensen, Andreas Stenbergs Pl. 2, 8700 Horsens (Neuengamme, Buchenwald) 60 år 27. decbr. 1982.

Ejvind Hougaard Madsen, Sandballevej 2, Thorsager, 8410 Rønde, 65 år 3. februar.

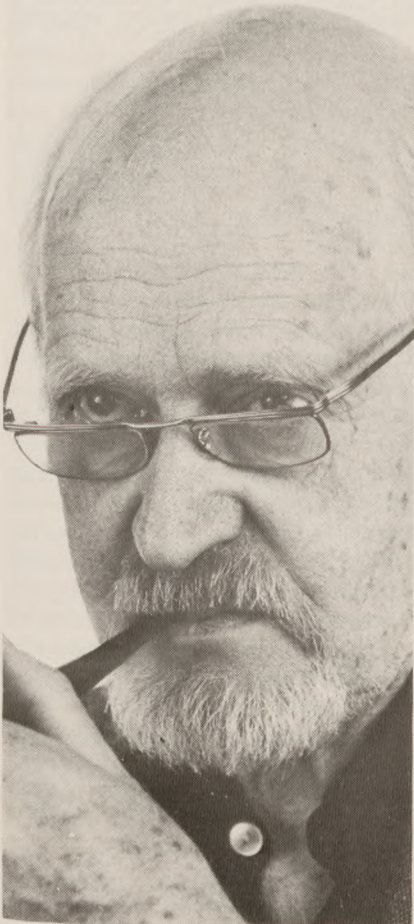
Rob. Alb. Kauling Andersen, Stellavej 23, 2610 Rødovre (Sachsenhausen 75.138) 65 år 15. marts.

Børge Erik Nierup Rørvang, Grønlandsvej 12, 8800 Viborg, 60 år 13. april.

Folmer Dalgaard, Toftevænget 6, Sorbymagle, 4200 Slagelse, 60 år 13. april.

RUND DAG PÅ FREDERIKSBERG

Hemming Theisen, Pileallé 7E, 2000 København F, fylder den 29. april 75 år. Han blev taget to gange under besættelsen, første gang af dansk politi, anden gang af Hipo - det var Schiollerbanden.

I Vestre Fængsels tyske afdeling kom han i forhør hos kriminalbetjent Jaensch, der præsenterede ham for det afsnit i Aksel Larsens tilståelser, der handlede om Hemming Theisen, og da det vigtigste manglede, kunne han roligt tiltræde anklagen. Det blev til 5 måneders varetægtsfængsel hos tyskerne.

- Vi holdt os godt underrettede, hjulpet af flinke fængselsbetjente, der fremskaffede illegale blade, fortæller Hemming Theisen til Pigtraad/Gestapofangen.

Efter løsladelsen kunne jeg hente pistoler hos konerne til officerer, der var interneret på Frederiksberg slot.

- Så gik det galt anden gang?

- Jeg blev grebet sammen med min gruppeleder og prægtige ven Hans Petersen, der var varmemester i den sydlige del af Vanløse. Herude boede der ret mange nazister og sympatisører.

Efter et kort ophold på Shellhuset og politigården gik turen til Vestre. Her blev vi stuved sammen, ofte 5 i hver celle. Behandlingen var med slag og øretæver. Sidst i november var vi et par snese fanger, der blev sendt til Froslev, og en måneds tid senere til Neuengamme med den såkaldte juletransport. Her i Neuengamme blev min vægt reduceret til 40 kg. Efter evakueringen og en gang stopfodring i Sverige vendte jeg den 20. maj hjem til et godt udplyndret Danmark -

og en lille tynd kone.

- Hvordan gik det så med at komme i gang igen?

- Efter en rekreationstid startede jeg med nyt mod som lærer i projektionstegning. To år senere som lærer på »Afdeling for Tegning på Landbohøjskolen«, hvor jeg endte med lektorgage i 1972 i en alder af 64.

- Så kaldte opgaven med at skabe Bernadotttegården i Roskilde?

- Børge Andresen og jeg gik i gang med at skabe et plejehjem, der var nytænkning med frigørelse af de traditionelle lange gange. Vi fandt på at gruppere boligerne omkring en indre gård, et overdækket atrium i to etager, og ideen har vist sig at fungere godt i praksis.

Lad mig lige nævne, at kammerater og venner er velkomne til at se indenfor på selve dagen, den 29. april. De skal nok blive godt modtaget.

F-k.

80 ÅR

Karl Heinz Neumann, Hasselbo, Bologig 03, Bystævneparken 17, 2700 Brønshøj, fyldte 80 år den 21. februar.

Han gjorde tjeneste ved det tyske lazaret på Nylandsvej. Han udførte sit arbejde her på en sådan måde, at danske modstandsfolk efter befrielsen har skaffet ham dansk statsborgerret.

Dansk Handelsblad

*

De frie købmands
ugentlige fagblad
Fenrisvej 11 - 8230 Aabyhøj

Eigil H. Larsens Eftf.

v.P. Juul (k-z. 67.975)

St. Strandstræde 11
(v. Kongens Nytorv)

Flagfabrik

1255 København K
Telefon (01) 11 07 87

Kunstneren Carl Henning Pedersen arbejder i øjeblikket på en glasmosaik til Frihedsmuseet i København. Mosaikken skal afsløres den 29. august i år. Her ses kunstneren under arbejdet med mosaikken hos glarmester Frese i København.

Ved Shell-Huset søndag den 21. marts 1965. Navnelisten er følgende: Vognmand Jørgen Nørup, restauratør L. Christiansen, oberstløjtnant H. Gregersen, major Poul Valløfeld, civilingeniør Hans Heister, civiløkonom Bent Nordentoft, overassistent Aif Olstrup, professor Brandt Rehberg, redaktør Åge Schoch, fabrikant Ebbe Wedellsborg, stationsmester W. Zohnesen, grosserer Poul Bruhn, professor Mogens Fog, civilingeniør Ove Kampmann, prokurist O. Gessø Pedersen, bogbindermester Hartmann Schmidt, politiassistent Marius Svendsen, generalmajor E. Timroth og kommandørkaptajn E. Wolfhagen.*

FRIHEDSMUSEET OG FRØSLEVMUSEET

Frihedsmuseet i København havde i 1982 rekord i besøgstal, medens der var en mindre nedgang i besøgstallet i Frøslevmuseet. Frihedsmuseet i København havde i 1982 et besøgstal på 167.813 mod 163.785 året før. I Frøslev var tallet 51.929 mod 54.513 året før.

HVORDAN FÅR MAN BØGER OM DEN TYSKE MODSTANDSKAMP?

En kammerat ringer og fortæller, at han i bladet for februar 83 har læst om tyske bøger, der er udgivet om kampen mod nazismen. Han spørger nu, hvordan man kan skaffe sig disse bøger.

Svaret må blive, at de kan bestilles hos de fleste større boghandlere i Danmark. Bøgerne er ikke særlig dyre, men da priserne er i Dmark, og denne står til en kurs af omkring 3,50 kr., bliver de ikke ligefrem billige, inden de når frem. Det er også almindeligt, at der beregnes et ekspeditionsgebyr. Til samtalen med boghandleren er det formålstjenligt at medbringe det nummer af bladet, der nævner bøgerne, så boghandleren kan se forfatter, titel og bogforlag.

JUNCKER - BIG BOSS

Den 11. marts 1983 var det 40 år siden, at den første engelske faldskærmsnedkastning af våben og materiel fandt sted over Trinderup Hede ved Mariager, ledet af Flemming Juncker, Overgård.

Det var anledning til, at Peter Laursen fra Østjyllands Radio kl. 17.30 førte en samtale med Flemming Juncker om den jyske modstandskamp, som han var leder af under 2. verdenskrig.

Flemming Juncker fortalte bl.a., hvordan han kom ind i modstandskampen, om dannelsen af Hvidsten-gruppen og andre modstandsgrupper, om kontakten til England, tilrettelæggelse af sabotagearbejdet og f.eks. også om samarbejdet med den senere nordjyske leder af modstandsarbejdet Anton Toldstrup. Anton Toldstrup beskrev i udsendelsen Flemming Juncker som modstandskampens far.

9. april 1940. På kasernen ved Søgård modtager kaptajn Bartholdy en halv time efter kampens ophør, melding fra sin næstkommanderende om antallet af faldne, sårede og savnede.

- Jeg har truffet mange store personligheder. Men Flemming Juncker er den største »big boss«, jeg har mødt. Han har et format, som er helt fantastisk. Og det havde han også under modstandskampen, fastslog Toldstrup i udsendelsen.

Vesttyske nynazister i træningslejr hos PLO

Bonn 23/3. Militante højreekstremister i Vesttyskland forsøger at reorganisere sig i nye terror-organisationer med forbindelser til ekstreme højregrupper i udlandet, mener sikkerhedsmyndighederne i indenrigsministeriet i Bonn.

Med den vesttyske og det britiske politis delvise sprængning for få dage siden af en længe frygtet nynazistisk gruppe i Vesttyskland er faren for højreradikal terror langt fra overstået, siger den vesttyske indenrigsminister Friedrich Zimmermann, der henviser til politiets kendskab til optræningen af vesttyske nynazister i partisanlejr hos den palæstinensiske befrielsesorganisation PLO.

- Der er tydelige spor fra de fem senest anholdte højreekstremister til tidligere PLO-lejre i Libanon, understreger Zimmermann. Han peger også på, at de opløste neonazistiske grupper »Wehrsportsgruppe Hoffmann« og »Vesttysklands folkesocialistiske Bevægelse« havde samarbejdet med blandt andet nazigrupper i Storbritannien og i Frankrig.

Sundhed er det vigtigste af alle goder, for andre goder er intet værd uden sundhed.

Hvis vi spiste noget mindre, ville vi leve længere. En trediedel af det, vi spiser, holder os i live - resten holder lægen i live.

En gang, da sandheden var i bad, listede løgnen sig til at stjæle sandhedens klæder. Og siden har sandheden været løgnen.

(persisk)

VIL DU VÆRE MED?

Arbejdet med at forbedre pladsen foran Helligåndskirken og dermed give monumentet for den ukendte koncentrationslejr fange en bedre plads er i fuld gang.

Kirkeministeriet og Københavns kommune har betalt flytningen. Fru Ellen Hess Thaysen, der er kirkeværge for Helligåndskirken, har ledet arbejdet, og arkitektfirmaet Edith og Ole Nørgaard står for udførelsen.

Fangesammenslutningen har hele tiden været taget med på råd. Men det sidste råd, vi gav, fordyrede projektet ud over det bevilgede beløb. Efter den oprindelige plan skulle der anbringes en bronzeplade på gitteret ved indgangen fra Strøget, hvor der på fire sprog fortælles, at det er den ukendte koncentrationslejr fanges grav.

Men nu har vi foreslået, at bronzepla-

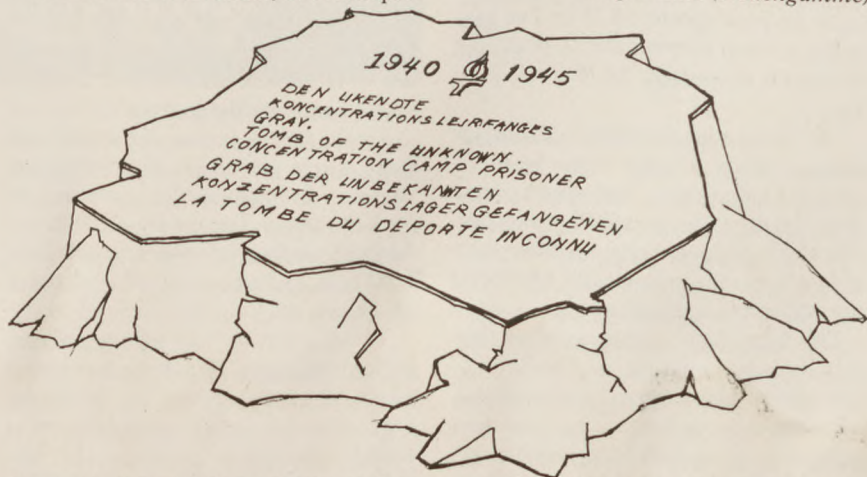
den med teksten anbringes på en plansleben natursten, som placeres ved gangstien lige ud for monumentet.

Og Fangesammenslutningen har lovet at skaffe det nødvendige beløb til stenen, og vi opfordrer derfor flest muligt til at give et bidrag. Det er jo faktisk »vort« mindesmærke for de mange ukendte fangekammerater, der aldrig kom hjem, idet der under mindesmærket er bisat to gravurner med aske fra henholdsvis Neuengamme og Auschwitz.

Så vil du være med til at betale naturstenen og arbejdet dermed, så send et beløb på indlagte girokort.

Med venlig hilsen på Fangesammenslutningens vegne.

Poul Nielsen (Dachau)
Jørgen Lind (Neuengamme)

Bronzepladen med denne tekst anbringes på en plansleben natursten, som placeres ved gangstien lige ud for den stiliserede trefod - men det vil koste penge. Brug derfor vedlagte girokort.

FRA TÆNKEBOKSEN

Man kan narre nogle folk altid, og alle folk engang imellem, men man kan ikke narre alle folk altid.

Abraham Lincoln (1809-1865)

Dadel dig selv, som du vil dadle andre, undskyld andre, som du vil undskylde dig selv.

Kinesisk ordsprog

Dag for dag bliver livet trådt fladere - klogere bliver vi, men ikke gladere.

Holger Drachmann (1846-1908)

Verden er ikke interesseret i de storme, du mødte, men bragte du skibet i havn?

Amerikansk ordsprog

ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Med centret på Nygårdsvej 52 (telefon 01-20 44 68) som ramme, udfolder Erhvervshæmmede fra Frihedskampen en mangesidet aktivitet. De første måneder af det nye år har været præget af, at stadig flere kammerater henvender sig med ønsket om at få en hjælpende hånd til løsning af forskellige problemer.

Der er blevet ekspederet en hel række nye erstatningssager samt - desværre - enkesager, ligesom sammenslutningen har været behjælpelig med at udforme ansøgninger om betaling af tandlæge-regninger og refusion af udgifter til medicin.

Nogle enkelte har endnu ikke indsendt årskontingentet på 75 kr. Det henstilles, at disse kammerater så snart som muligt får ekspederet det tilsendte girokort.

Det interne medlemsblad »Håndslag« bringer i hvert nummer navne og adresser på kammerater, som fejrer »rund dag«. Medlemmer, som ikke ønsker omtale af runde dage, bedes meddele dette til kontoret. Alle ønsker i den retning vil naturligvis blive respekteret.

De månedlige medlemsmøder har som sædvanligt samlet stor tilslutning. Det gjaldt ikke mindst filmmødet den 17. februar i anledning af sovjetherrens afgørende og så betydningsfulde sejr i slaget om Stalingrad i 1943.

Også i den kommende tid er der arrangeret møder m.v. Nygårdsvej 52 vil

torsdag den 21. april kl. 14 være stedet, hvor der lyder spanske kamp- og frihedssange. En af vort lands kendte og markante freds- og frihedskæmpere, Henry Jacobsen, vil indlede om krigen imod den fascistiske oprører, general Franco og hans fæller - Hitler og Mussolini. Sammen med mange andre unge danskere ilede Henry Jacobsen i sin tid det spanske folk til hjælp, og han var med til at opbygge modstandsbevægelsen. Han var blandt de første danske sabotører.

Mandag den 25. april holdes der kl. 19.30 generalforsamling på Københavns Rådhus (indgang over for brandstationen) med følgende dagsorden: 1. Valg af dirigent. 2. Beretning v/formanden. 3. Regnskab. 4. Fastsættelse af kontingent. 5. Indkomne forslag. 6. Valg til bestyrelsen. 7. Eventuelt. Forslag skal i skriftlig form være bestyrelsen i hænde senest otte dage før generalforsamlingen.

4. maj-dagen, der i år falder på en onsdag, højtideligholdes på følgende måde: Om formiddagen lægges der krans/blomster på gravsteder på Bispebjerg kirkegård, ved KZ-monumentet ved Helligåndskirken på Strøget, ved mindeankeret i Nyhavn og ved minde-tavlen i Land og Folks hus.

Programmet for arrangementet om aftenen i Mindelunden i Ryvangen omfatter den traditionelle tale og musiceren samt sang. Da foreningen i København står som medarrangør, er kammeraterne velkomne til at deltage i fanevagten og i arbejdet med at tænde blus på grave og ved mindeplader. De, der ønsker at medvirke hertil, bedes give besked til kontoret. Der mødes ved hovedindgangen senest kl. 19.00.

Torsdag den 5. maj holdes der på Nygårdsvej 52 et freds- og frihedsmøde, der vil få karakter af et såkaldt samtræf - altså kammeratligt samvær.

Fredag den 3. juni er der sommerudflugt. Turen går til det smukt beliggende center Beaulieu ved Strandvejen nord for København. Der mødes kl. 10.30 ved busholdepladsen i Reventlowsgade over for Tivoli. Deltagerne er tilbage samme sted kl. ca. 18.

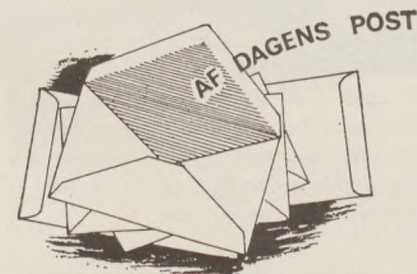
Torsdag den 16. juni afsluttes vinter- og forårssæsonen med et medlemsmøde kl. 14.00 på Nygårdsvej 52. De foreløbige planer går ud på at holde et ret så festligt samtræf.

Nærmere oplysninger m.v. om de enkelte arrangementer vil blive bragt i »Håndslag« nr. 2/1983, der udsendes i

begyndelsen af april måned.

På grund af sommerferie holder sammenslutningens center og kontor lukket i tiden fra 20. juni til mandag den 15. august. Løbende sager, post m.v. vil blive ekspederet som vanligt. I givet fald er kammerater, som har behov for en håndsækning, velkomne til at kontakte bestyrelsen pr. telefon. En liste med navne, adresser og telefonnumre blev bragt i »Håndslag« nr. 1/1983, udsendt i begyndelsen af januar måned.

Bestyrelsen i København ønsker alle kammerater ud over det ganske land en god sommer.

PAKKER TIL DANSKE FANGER I TYSKLAND

I lighed med tidligere år har Frihedsmuseets Venner udsendt en bog, som indeholder årsberetningen. Størstedelen af bogen er overladt lederen af Frihedsmuseet i København, Jørgen H. Barfod, som under titlen »Redning fra Ragnarok« giver en oversigt over, hvorledes tankerne om en redningsaktion til fordel for de danske og norske fanger i Tyskland opstod og udviklede sig. Desuden gives der en skildring af evakueringen m.v.

Desuden er der en ret udførlig omtale af, hvorledes der blev sendt levnedsmiddelpakker til fangerne.

Jørgen H. Barfod skriver i de første par linier:

»Det er ganske klart for alle danske og norske fanger i koncentrationslejre og tugthuse, at uden den hjælp, som de nordiske lande ydede, var endnu flere menneskeliv gået tabt i det nazistiske ragnarok.«

Efter en omtale af, hvilke vanskeligheder »aktion pakker« blev udsat for, skriver Jørgen H. Barfod:

»Kun til internerede i fængslerne kunne man sende pakker.«

Derefter følger så en skildring af, hvorledes forholdene ændredes efter den 29. august 1943.

Ud fra egne erfaringer må jeg konstatere, at der i denne skildring er noget,

der halter. Enten er skildringen mangelfuld eller fejlagtig.

Sammen med en mindre gruppe andre danskere blev jeg i december 1943, efter ved tysk krigsret i Århus at være idømt livsvarigt tugthus, sendt til Rendsborg, og derfra blev vi i slutningen af februar 1944 sammen med et kontingent nordmænd transporteret til tugthuset Dreiberger-Bützow i Mecklenburg, ca. 40 km syd for Rostock.

Såvidt jeg er underrettet, var Dreiberger det tugthus, hvortil de fleste danske krigsretsdømte blev sendt. Men vi fik absolut ingen pakker. Jeg er vidende om, at der ved en enkelt lejlighed blev udleveret en Røde Kors-pakke, men det var sket ved en fejltagelse og var en enkeltstående undtagelse.

I begyndelsen af 1945 blev der i tugthuset kælderang aflæsset en stor mængde levnedsmidler, forsvarligt emballeret i trækasser. De var bragt til Dreiberger af en dansk kølevogn, en såkaldt fiskebil. Kassernes låg blev åbnet, og der var fangevogtere, som morede sig med at lade fangerne defilere forbi de kulinariske herligheder - rugbrød, smør, dåser med sardiner, spegepølser og andre gode sager - men lågene blev banket til igen, og hele leverancen blev overladt det nazistiske kvindeforbund i Bützow. Naturligvis efter at fangevogterne havde rapset af goderne.

Denne levnedsmiddelparade var næsten ikke til at bære, og den stod på i en uges tid. På daværende tidspunkt var de rationer, man tilmålte fangerne, nærmest mikroskopiske. Den danske præst Sofus Boas og tolken Hiltgunt Zassen-

haus erklærede over for os, at det var de ringeste rationer - de endnu havde set. Og de havde dog været adskillige steder.

Levnedsmiddelparaden var for os en ekstra, pinefuld tortur, som den dag i dag står ætset i erindringen.

Denne korrektion må gerne af Jørgen H. Barfod opfattes som en velment opfordring til ved lejlighed at undersøge denne sag nærmere og eventuelt fremkomme med en supplerende artikel om emnet.

Når jeg har følt mig kaldet til at skrive disse linier, skyldes det bl.a., at jeg har stødt på den opfattelse, at tugthusfangerne i Tyskland havde det tåleligt. Hvis dertil kan lægges, at vi ligefrem sad og smovsede i Røde Kors-pakker, ville det blive endnu mere forkert og for historiens skyld misvisende.

Frede Klitgård

SVAR:

Det er helt korrekt, hvad Frede Klitgård skriver, men det er heller ikke forkert, hvad jeg skriver. Sagen er, at der ikke kunne sendes pakker til fanger i fængslerne, hvilket vel egentlig også fremgår af min beretning, men at der kun kunne sendes pakker til internerede i fængslerne. De sidste var naturligvis kun få, og jeg beklager meget, at jeg ikke har forklaret det tydeligere. Netop denne skellen slog mig, da jeg skulle skrive afsnittet og det var faktisk min mening, at understrege forskellen, og jeg er ked af, at det glippede for mig, da afsnittet blev skrevet sammen.

Jørgen H. Barfod

om at få foreningens vedtægter forelagt, ligesom foreningen bør ændre sit navn, så der ikke sker unødige forvekslinger.

Det oplystes, at arbejdet med omlægning af pladsen ved Helligåndskirken og flytning af KZ-monumentet nu er begyndt.

Bladudvalget oplyste, at der ved årets udgang havde været 2.443 betalende abonnenter, og at gentegningen synes at gå nogenlunde pænt, ligesom der er kommet enkelte nye abonnenter til. Medlemmerne og foreningerne bør dog stadig være med til at sikre, at flest muligt af vore medlemmer og andre interesserede tegner abonnement.

Axel Lauritzen berettede om højtideligheden juleaften i Ryvangen.

Birgit Fischerman oplyste, at Theresienstadtforeningen har bankospil i februar.

Jørgen Lind oplyste, at Neuengammeforeningen i marts arrangerer sejltur på Kattegat dvs. Helsingborg-Grenå-Helsingborg. Den 30. januar deltager foreningen i et arrangement i Husum, hvor der var en udekommando fra Neuengamme. Fra dansk side taler Paul Thygesen og Benjamin Mørch. Meddelte desuden, at den svenske Bernadotteforening i dagene 3.-5. juni holder kammeratskabsstævne på Hotel Billingshus i Skåne.

Poul Nielsen oplyste, at museet i Dachau i 1982 havde 851.000 besøgende. I forbindelse med 50-årsdagen for nazisternes magtovertagelse holdes en højtidelighed i Dachau.

Oskar Verner oplyste, at Sachsenhausenforeningen har landsmøde i Odense 14.-15. marts, og den internationale Sachsenhausenkomité har møde i Prag i maj.

-t

FORENINGERNE

SAMMENSLUTNINGEN

Bestyrelsesmødet i januar:

Formanden, Oskar Verner, ønskede bestyrelsen godt nytår og gav en række meddelelser.

Fra Landsforeningen Gestapofangerne forelå forslag til en henvendelse til socialministeriet med opfordring til at udsende en særlig meddelelse til kommunerne om formålet med de to Bernadottegårde, idet kommunerne samtidig bør have en henstilling om at lade plejehjemstrængende fanger, mod-

standsfolk og krigssejlere, der ønsker det, få ophold på en af de to Bernadottegårde. Forslaget vil blive fremlagt på repræsentantskabsmødet.

Der forelå i øvrigt takkebrev fra personalet på de to Bernadottegårde for den julehilsen i form af et mindre pengebeløb, der var sendt til de to plejehjems personale.

Herefter drøftedes en ansøgning om optagelse i Fangesammenslutningen som selvstændig forening fra den tidligere københavnske afdeling af De Erhvervshæmmede. Henvendelsens form gav anledning til en række bemærkninger. Det vedtoges foreløbig at anmode

Bestyrelsesmødet i februar:

Forud for selve bestyrelsesmødet holdtes årsmøde i Rekreationsfonden. Kassereren, Bernth Johannesson, af lagde beretning og regnskab. Der er i 1982 ydet 29 bevillinger til rekreationsophold med tilsammen 42.500 kr. Rekreationsfonden har i årets løb modtaget 35.000 kr. i tilskud, og der har været en renteindtægt på 9.966 kr.

Administrationsudgifterne har været 3047 kr., hvoraf revisionen har kostet 1830 kr. (fondens regnskab revideres af en statsautoriseret revisor). Året har således givet et beskedent driftsunder-

skud, hvorefter formuen nu er 180.135 kr.

Regnskabet og beretningen blev godkendt, ligesom Fangesammenslutningens bestyrelse genvalgte Rekreationsfondens bestyrelse, der således stadig består af Oskar Verner, Bernth Johansson, Solveig Skjøtt, Lilian Olsen og Poul Nielsen.

*

Derefter åbnedes bestyrelsesmødet, hvor Oskar Verner til indledning takkede for hilsener og gaver på 70-års fødselsdagen.

Det oplystes, at den tidligere københavnske afdeling af Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen senere på foråret har ordinær generalforsamling. Her vil der blive taget stilling til Fangesammenslutningens foreløbige svar på anmodningen om optagelse som selvstændig forening (det drejer sig dels om en ændring af navn for at undgå gensidige forvekslinger). Det vedtoges at afvente resultatet af denne generalforsamlings beslutninger.

Formanden oplyste, at 28 danske søfolk nu har fået medalje for deres indsats i den norske marine eller handelsflåde under krigen.

I henhold til lovene er formanden på valg på det forestående repræsentantskabsmøde. Oskar Verner er villig til genvalg, hvilket vil blive foreslået. Også lovudvalget og revisorerne vil blive foreslået genvalgt. Men der kan naturligvis fremkomme andre forslag på repræsentantskabsmødet. Der var ikke stemning for et forslag om udvidelse af lovudvalget, som man frygtede ville blive for u håndterlig.

Da Fosmark har bebudet, at han fra udgangen af 1983 ikke mere kan påtage sig arbejdet med at skaffe annoncerne til bladet, må der findes en afløser eller en anden ordning af annonceproblemet.

Der har været møde om KZ-monumentet ved Helligåndskirken med repræsentanter for kirkens menighedsråd. Arbejdet er langt fremme. Monumentet bliver rensat og sat i stand. Der er forslag om i stedet for at anbringe en orienteringstavle på gitteret ud mod Strøget at lade pladen indsætte i en natursten med slebet overflade. En sådan sten vil det koste 5-6000 kr. at opstille.

Det vedtoges, at Rekreationsfonden i første omgang udlægger dette beløb, men at udgiften derefter søges dækket ved en giroindsamling gennem bladet.

Landsforeningen Gestapofangerne foranstalter 9. april den sædvanlige høj-

tidelighed på Københavns Rådhus.

Sachsenhausenforeningen holder landsmøde i Odense i marts måned.

Buchenwaldforeningen holder medlemsmøde i marts måned.

Theresienstadtforeningen har holdt en vellykket aften med bankospil og holder generalforsamling i marts. På 40-års dagen for den jødiske opstand i Ghettoen i Warszawa holdes en højtidelighed ved mindesmærket på Mosaik Vestre Kirkegård.

Neuengammeforeningen forventede god tilslutning til den årlige Kattegattur. Den 20. april holdes den sædvanlige højtidelighed ved KZ-monumentet i samarbejde med Dachauklubben. Til højtideligheden er indbudt repræsentanter for de sønderjyske skolebørn, der deltog i foreningens arrangementer i Neuengamme og Frøslev i efteråret.

Jørgen Lind gav desuden referat af det vellykkede arrangement, foreningens repræsentanter havde deltaget i i Husum på 50-års dagen for Hitlers magtovertagelse. -t

TAK

for en uforglemmelig dag!

Til S sammenslutningen af Danske Fanger fra Frihedskampen 1940-45, og de tilsluttede foreninger:

Landsforeningen Gestapofangerne, Århus afdeling, Sjællands Afdeling, Foreningen af Gestapofanger fra Besættelsestiden, Buchenwald-Klubben, Dachau-Klubben, Hannover-Stöcken-Gruppen, Horsørød, Landsforeningen af KZ-fanger fra Neuengamme, Sachsenhausen-foreningen, Stutthofforeningen, Theresienstadt-Foreningen, Sachsenhausen-Foreningen, Odense, Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen, Aalborg Afdeling, Århus Afdeling, Odense Afdeling, Sydfyns Afdeling, Sjællands Afdeling, Omegnsafdeling og S sammenslutningens Rekreationsfond

Udvalget af tidligere fanger og modstandsfolk.

Forstander Torben Nielsen med flere kammerater på Bernadotttegården i Roskilde. Frihedsfonden. Sidst men ikke mindst Pigtråd-Gestapofangeren og redaktørerne.

Til jer alle!

Tak for besøg, gaver og hilsener på min 70-års fødselsdag. I gjorde den til en uforglemmelig dag for mig.

Oskar Verner

Århus

Buchenwaldklubben, Århus, afholder ordinær generalforsamling onsdag den 27. april d.å. kl. 16 i marketenderiet på Århus politistation. Dagsorden i henhold til lovene.

Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal indleveres til bestyrelsen senest 8 dage før generalforsamlingen.

Til deltagerne i Frøslevturen den 4. maj d.å. vil vi sige: HUSK PAS.

Bestyrelsen

5 dages busrejse til Harzen med besøg i Neuengamme

Sidste år arrangerede Buchenwaldklubben for København i samarbejde med »65-Ferie« en 4 dages busrejse til Slesvig med heldagsudflugt til Neuengamme. I år følger vi succesen op og arrangerer en 5-dages tur til Harzen med besøg i Neuengamme på hjemvejen.

Turen udgår fra København mandag den 6. juni med speciel bus for Buchenwaldklubbens medlemmer. Der sejles med Gedser-Travemünde, og indkvartering sker i lejligheder i Feriepark Hahnenklee i nærheden af Goslar.

På restaurant serveres et varmt måltid mad (2 retter) om dagen. Den kolde mad tilbereder deltagerne selv i lejlighederne, hvor alt nødvendigt udstyr forefindes. Der udleveres til hver person en proviantpakke med rugbrød, smør, kaffe, pålæg, sild, ost o.s.v. samt 1/2 fl. snaps. Frisk morgenbrød bringes hver dag til lejligheden.

Under opholdet bliver der 3 busudflugter til forskellige steder i Harzen: Goslar, den gamle kejserstad, Bad Harzburg, Okertal, St. Andreasberg, zonegrænsen til DDR, Torfhaus m.m. En af aftenerne er der festaften med dans og underholdning.

Fredag den 10. juni går turen til Neuengamme, og vi er tilbage i København sent om aftenen.

Lejlighederne i Hahnenklee består af 2 soveværelser, opholdsstue, balkon, moderne badeværelse og køkken.

Der var stor interesse, da H.P. Nysom viste den film, han havde optaget på Buchenwaldklubbens bustur til Neuengamme sidste år.

Foto: Hans Andersen

Prisen pr. deltager er 995 kr., og dette omfatter alt, hvad der er nævnt ovenfor. Kun drikkevarer må betales ekstra. Prisen, 995 kr., er beregnet på, at 4 personer deler lejlighed. Hvis en person ønsket eget soveværelse, er der et tillæg på 200 kr.

Medlemmer af Buchenwaldklubberne i Aalborg, Århus og Odense er velkomne til at deltage i turen sammen med Københavnsklubbens medlemmer.

Tilmelding må ske hurtigst muligt til Georg Andersen, Kongshaven 42 A, 2500 Valby, tlf. (01) 17 47 88. Tilmelding er gældende, når beløbet - efter nærmere telefonisk aftale med Georg Andersen - er indbetalt på giro 617 60 03 - Buchenwaldklubben, Herninggade 1,4.tv., 2100 København Ø.

NB: På grund af et særligt arrangement kan deltagere, der bor i Jylland, på Fyn eller på Bornholm, regne med at få rejse til København den 5. juni, overnatning på hotel natten før og natten efter busrejsen samt hjemrejse fra København den 11. juni betalt uden forhøjelse af deltagerprisen.

Film fra klubbens rejser

Buchenwaldklubben afholdt medlemsaften med damer torsdag den 10. marts 1983 kl. 18 i kantinen på politistationen på Bellahøj.

Der deltog 90 personer, og man startede med fællesspisning - wienerschnitzel med grønsager og efterfølgende kaffe.

Efter fællesspisningen vises forskellige film, bl.a. fra klubbens Slesvig-tur med besøg i Neuengamme i juni 1982, og fra klubbens arbejde gennem de første år efter befrielsen. Ind imellem blev der orienteret om klubbens nuværende arbejde, og om de arrangementer, der lå forud, bl.a. en 5-dages busrejse til Harzen med besøg i Neuengamme på hjemturen i juni måned 1983.

Ind imellem gik samtalen livligt, og man hyggede sig sammen i kammeratligt lag resten af aftenen.

Vi må have lov til at betegne arrangementet som vellykket med rimelig god mad, og det kan kun opfordre til gentagelser.

Georg Andersen
sekretær

Generalforsamling

Buchenwaldklubben afholdt ordinær generalforsamling den 18. januar 1983 kl. 19 på politistationen på Bellahøj.

Dagsorden: 1. Vald af dirigent, 2. Formandens beretning, 3. Regnskabet, 4. Fastsættelse af kontingent, 5. Indkomne forslag, 6. Valg. På valg var Kjeld Jensen, Damsgård, V. Soltoft, og suppl. V. Kronhjem. Der skulle vælges ny revisor i stedet for Nils Nielsen, der er

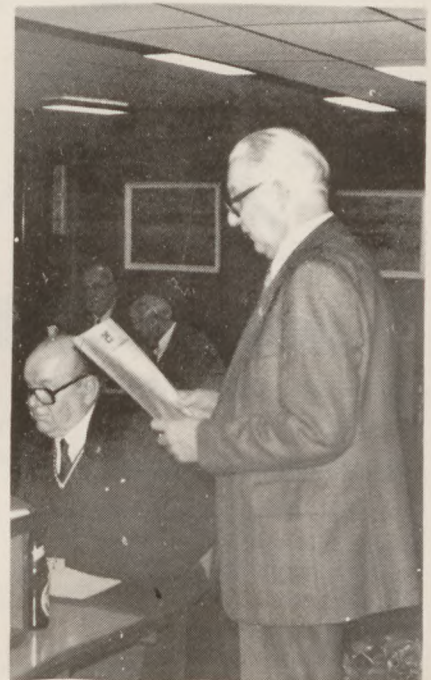
afgået ved døden, samt en revisor-suppleant, 7. Eventuelt.

Der var mødt 55 medlemmer.

Formanden bød velkommen og foreslog på bestyrelsens vegne Nybo Frederiksen valgt som dirigent. Han konstaterede generalforsamlingens lovlige indvarsling, hvorefter han gav ordet til formanden.

Formanden bad forsamlingen rejse sig, for at mindes de i årets løb afdøde medlemmer, hvoraf han særligt nævnte vores revisor gennem mange år Niels Nielsen, samt Vennike, der har udført vores bomærke, der hænger på Nors Hovedgård. Endvidere nævnte han Olav Holst, der i mange år har siddet i bestyrelsen i Kammeraternes Hjælpefond, og endelig tidligere ambassadør Frantz Hvass, der for nylig blev dræbt af indbrudstve i sit hjem. Disse mænd har haft stor betydning for klubbens medlemmer, og formanden udtalte et »Æret være deres minde«.

Formandens beretning drejede sig hovedsagelig om klubbens aktiviteter i løbet af året. Omtalte de mange fødsels- og mærkedage, hvor klubben havde været repræsenteret, såvel i som uden for klubben. Omtalte den hyggelige medlemsaften med 9/3 deltagere den 9/3 1982, sammenkomsten med de medlemmer, der bor på Fyn. Den blev afholdt i Odense i forbindelse med Landsforbun-

Kassereren, Johs. Damsgaard, fremlægger regnskabet på Buchenwaldklubbens generalforsamling.

dets møde. Videre den vellykkede Slesvigstur med besøg i Neuengamme i juni, og endelig andespillet i november, der havde samlet 173 deltagere. Han takkede for det store fremmøde og den store interesse, der var omkring klubbens arrangementer. Han omtalte videre det gode samarbejde, der var i Sammenslutningen, med Bernadottegården og med Kammeraternes Hjælpefond, ligesom han udtalte mange anerkendende ord om vores fine blad Pigtraad/Gestapofangen.

Herefter omtalte han de arrangementer, klubben har tænkt sig at holde i 1983, startende med medlemsaften den 10. marts. En evt. udflugt i løbet af sommeren, sammenkomst med de midtjyske medlemmer i maj, Landsforbundets repræsentantskabsmøde i Århus og endeligt andespillet i november.

Han takkede sluttelig bestyrelsen for det gode samarbejde i løbet af året og udvidede takken til også at omfatte bestyrelsens damer for hjælpsomhed i forbindelse med de afholdte arrangementer.

Beretningen blev modtaget med klapsalver.

Kassereren forelagde regnskabet, der viste en overførsel til 1983 på 15.941,23 kr. Ingen ønskede ordet til regnskabet, der godkendtes.

Kassereren foreslog kontingentet fastholdt på 48 kr. årligt. Der var ikke indkommet forslag. Alle valg til bestyrelsen var genvalg. Til revisor nyvalgte Ernst Steen og til revisorsuppleant Ib Vinkel Jessen.

Under eventuelt tilkendegav generalforsamlingen, at den ønskede, at klubben søgte at gennemføre en rejse til Harzen i løbet af sommeren 1983 evt. med et besøg i Neuengamme undervejs.

Georg Andersen
sekretær

DACHAU

Dachau Klubben har afholdt sin årlige generalforsamling den 24. marts 1983 i Parolesalen i Nyropsgade. Der var pæn tilslutning, og som sædvanlig dukkede et par »nye« ansigter op.

Formanden, Poul Nielsen lagde i sin beretning mest vægt på sit arbejde i Sammenslutningen og sit genoptagne job med at styre abonnementet vedrørende bladet Pigtraad/Gestapofangen,

medens socialsekretær Otto Laugesen gav en orientering om de i årets løb behandlede sager.

Da der i fjor på generalforsamlingen blev rejst forespørgsel om en eventuel gentagelse af succesrejsen til Dachau i 1975 ville kunne arrangeres, havde bestyrelsen hos Dan Expres indhentet en foreløbig tilbudspris på en sådan 5 dages bustur. For at arrangementet kan gennemføres kræves 40-50 deltagere.

Interessen for en sådan rejse, viste sig at være så stor, at det er realistisk, at forvente, at rejsen kan gennemføres.

Vedrørende valg skal blot nævnes, at Erik Richter fra Klarup blev valgt til ny kasserer i stedet for afdøde Agner Vennike, og at Otto Laugesen konstitueredes som ny næstformand.

Som sædvanlig samledes man efter generalforsamlingen til en hyggelig snak over et par stykker smørrebrød og en lille én.

Poul Nielsen

GESTAPOFANGERNE

Juleaften i Ryvangen

I referatet fra kulehøjtideligheden i Ryvangen oplystes ved en fejltagelse, at lysene på gravene var skænket af fabrikken »Asp-Holmblad«. Lysene var rigtig nok fra denne fabrik, men de var skænket af Københavns kommune, nærmere betegnet stadsgartnerens kontor. Undskyld fejlen - og tak til Københavns kommune.

DET NYE MÆRKAT

Dette smukke mærkat foreligger i blåt/hvidt. Det foreligger i ark på 20 mærkater pr. ark, og et ark koster 10 kr. plus porto. Det kan bestilles hos de tre bestyrelsesmedlemmer, der er nævnt på denne side.

Ny frimærkemand

Gennem en årrække indsamlede, rensete og videresolgte Heinrich Winther brugte frimærker. De kom fra kammerater og firmaer og indbragte efterhånden en del penge til gavn for blomsterfonden, der bl.a. sørger for blomster til højtideligheden juleaften i Ryvangen.

Da Heinrich Winther har måttet melde fra på grund af svigtende helbred, har Ib Lærche overtaget hans job. Hans adresse er: Immerkær 25, 2.tv., 2650 Hvidovre.

RANDERS GENERALFORSAMLING

Den årlige generalforsamling blev afviklet på restaurant Munken i Randers med 38 deltagere, og det er, hvad lokalet kan tage.

Selve generalforsamlingen blev afviklet på en halv time, idet alle valg var genvalg. Formandens beretning blev godkendt uden bemærkninger, og det samme gjaldt regnskabet, der blev omdelt til alle deltagere.

Vi havde den glæde at kunne byde velkommen til de fire lærere fra Amtscentralen, som har udgivet de meget omtalte bånd og hæfter, som er indtalt af Barner Andersen fra Hvidsten-gruppen. En af lærerne fortalte, at båndene er blevet en meget stor succes og på meget kort tid solgt og udlejet til skoler over hele landet.

Vi havde også fornøjelsen at høre to af båndene blive afspillet, og efter dette havde Barner Andersen ordet for kort at fortælle om båndenes tilblivelse og det fantastiske samarbejde med Amtscentralen.

Efter dette havde vi et par hyggelige timer sammen med et godt stykke mad, herunder fortalte formanden Else Drejer om de kommende arrangementer, bl.a. en tur den 14. maj i bus til Bernadottegården og videre til Rold med madkurv og med afslutning på Munken, hvor Frode Toft har lovet at komme og fortælle om Frihedsfonden.

Vi har fået foræret et antal sangbøger af Andelsbanken. Disse bøger blev benyttet flittigt, og som sædvanlig sluttede vi generalforsamlingen med at synge Altid frejdig.

Alle var enige om, at vi atter havde haft en udbytterig aften.

P.B.V.

Erik Andersen

Vær ikke eet i dag, i går,
og noget andet om et år.
Det, som du er, vær fuldt og helt,
og ikke stykkevis og delt.

Henrik Ibsen (1828-1906)

Aabenraa Rederi A/S

Finlads-Konsulat

P. F. CLEEMANN
SKIBSMÆGLERFORRETNING
AABENRAA
telgr. •Cleemann•
tlf. (04) 622182 - telex 52111

**FØLG MED SOLEN
TIL**

**JERUSALEM
KIBBUTZ**

**TEL AVIV EILAT
NATHANYA**

Alle oplysninger: Deres
autoriserede rejsebureau eller

**Den Israelske
Stats Turistbureau**

Vesterbrogade 6D - 1620 Kbh. V

Tlf. (01) 12 96 80 - (01) 11 96 79

DÆKKO

PRESENING KOMPAGNI A/S

Tlf. 01 - 28 80 60

Hoveddepot:
Kabbelejevej 32-34
2700 København
Brønshøj

Enebjerg Camping Bøgebjerg Strand 5380 Dalby

(Nord for Kerteminde)

Tlf. (09) 34 10 52

A.P. Møller

I arbejde på de syv have
- under den
syvtakkede stjerne

MÆRSK

**TÅSTRUP REALSKOLE
ELMEALLE 17-21
2630 TÅSTRUP
TELEFON (02) 99 02 27**

Gestapofangerne Sjællands afdelingen Fødselsdagsfest den 2. maj 1983

Gestapofangerne Sjællandsafdelingen har besluttet at fejre sin 25 års fødselsdag mandag der 2. maj 1983.

Om aftenen mødes vi kl. 19 i lokalerne i Nyrupsgade 22 - 6. sal (der er elevator).

Vi serverer: 3 stk. lux. smørrebrød, 1 øl, 1 snaps og kaffe med Rubinstein-kage. Alt dette for den billige pris af kr. 50,00.

Der bliver tid til et hurtigt lotteri - og der bliver dans til levende musik. Der bliver ligeledes underholdning af ukendte kunstnere.

Kammerater for andre foreninger er velkomne i den udstrækning, der er plads. Reserver nu dagen: Mandag den 2. maj 1983 og tilmeld jer til en af nedenstående bestyrelsesmedlemmer senest mandag den 25. april.

Mogens Pedersen
Sankt Clemensvej 2
4760 Vordingborg
tlf. (03) 77 58 94.

Axel Lauritzen
Lundtofteparken 42
2800 Lyndby
Tlf. (02) 88 12 42.

Jens Thomsen, formand
Tlf. 50 48 61.

NEUENGAMME

DANSK-SVENSK STÆVNE PÅ KATTEGAT

Lørdag den 12., og søndag den 13. marts løb Neuengammeforeningens sejlur af stabelen med Europafærgen fra Helsingborg til Grenå. Der deltog 84 danske fra Jylland og Sjælland samt 16 svenskere, inklusive fruer fra Det svenske Røde Kors Detachment.

Turen var arrangeret af Ib Lærche, Søs og Axel Lauritzen, og da Ib Lærche var forhindret i at deltage, blev det Axel Lauritzen til at åbne på Neuengammeforeningens vegne.

Han rettede et særligt velkommen til en gammel bekendt, nemlig Erik Jacobsen (Jacob), som vi kaldte ham i Neuengamme. Jacob var vores allesammens tillidsmand i Neuengamme. Axel fortalte kort, hvordan Jacob, da vi var kommet til at bo i Neubau, skældte lejrens Obercharfører ud og forlangte prompte nye og rene madrasser til sengene.

Jan Tingdal bød på svenskernes vegne velkommen. Han havde sin fødselsdags-gave fra Neuengammeforeningen med, nemlig statuette fra Neuengamme, og han benyttede lejligheden - stærkt bevæget - til at sige tak for den.

Formanden Jørgen Lind sagde, at en sådan statuette burde alle vore befriere fra Svensk Røde Kors have, men når nu Jan havde modtaget den til sin 60 års fødselsdag, var det, fordi Jan altid var med til vore fester og arrangementer og var et samlingsled mellem svenskerne og os gennem mange år, altså en værdig modtager.

Herefter gav Jan ordet til Edvin Poulsson fra Svensk Røde Kors i Helsingborg. Det var en overraskelse, da Jens Ørgaard Jensen kom ind, iført en svensk Røde Kors-uniform med støvler, kappe og skråhue.

Jan oplyste, at denne skråhue havde

tilhørt Raul Vallenberg, som aldrig kom hjem. Ingen kender hans opholdssted.

Wallenberg forsvandt, da han som legationsråd på svensk og amerikansk opfordring blev sendt til Budapest for at redde ungarske jøder fra nazistisk forfølgelse. Han forsvandt, da russerne i 1944-45 rykkede ind i byen.

Jan sagde: - Som I her ser Jens, sådan så jeg ud dengang, ung og slank. I kan jo nok se, at jeg ikke kan være i den uniform nu. Dette gjorde vældig lykke. Men størst lykke gjorde det, da Edvin Poulsson skænkede uniformen til Frøslevmuseet og hermed overrakte uniformen til formanden for Gestapofangerne Christen Karstensen.

Edvin Paulsson fortalte om Ramløse og Leokemi, hvor danske fanger blev indkvarteret, da vi kom til Sverige med Bernadottes hjælpeaktion. Edvin viste seks ark med autografer fra danske kammerater fra den tid.

Herefter var der kl. 19.30 dækket op til alle med en god middag og kammeratligt samvær. Derefter dans og mangen god sludder med gamle venner, og det blev som sædvanlig sent, inden alle fandt på at gå til køjs.

Axel

En god fornyelse på dette års Grenåtur var en bustur søndag formiddag, hvor vi ellers døjede med at få tiden til at gå i Grenå. Det var lykkedes Jan at for-

Formanden for Gestapofangerne, Christen Karstensen (til højre) får overrakt den svenske Røde Kors uniform som en gave til Frøslevmuseet. I midten Jan Tingdahl, til venstre Jens Ørgaard Jensen med Wallenbergs skråhue. Foto: Axel Lauritzen

Vi skaffer penge til huse.

Tænker De på tilbygning,
ombygning eller nybygning, så kontakt

**Kreditforeningen
Danmark**

København:
Jarmers Plads 2,
1590 København V.
Tlf. (01) 12 53 00

Århus:
Åboulevarden 69,
8100 Århus C.
Tlf. (06) 12 53 00

Herning:
Viborgvej 1,
7400 Herning.
Tlf. (07) 12 53 00

Aalborg:
Algade 58,
9100 Aalborg.
Tlf. (08) 12 53 00

Odense:
Jernbanegade 16,
5100 Odense C.
Tlf. (09) 12 53 00

**DAELLS
VAREHUS**

må SJ (Svenska Järnvägar) til at låne os en bus, som vi havde med om bord.

Vi startede kl. 9.30 fra Grenå havn og kørte over Grenå til Ålsrode, hvor vi ankom efter en del omkørsel, hvor Arnold fra Kibæk havde lokket os i en fælde, hvor bussen ikke kunne komme igennem, men efter kørsel på nogle smukke snoede veje, ankom vi til brugsforeningen, hvor Arnold som bod gav en omgang øl. Derfra kørte vi videre mod Ebeltoft, idet vi dog på vejen gjorde holdt ved en meget malerisk købmandsforretning, der nærmest så ud som for 50 år siden.

I Ebeltoft spadserede vi gennem hovedgaden og besøgte de små, maleriske huse, hvorefter vi returnerede til skibet i Grenå havn.

Alt i alt et vellykket indslag i en udmærket tur.

Tak for dengang og på gensyn.

Ib Skov

Mindemøde ved Helligåndskirken 20. april 1983

Traditionen tro afholder Landsforeningen af KZ-fanger fra Neuengamme sit årlige mindemøde ved Monumentet for den ukendte koncentrationslejr fange ved Helligåndskirken i København: onsdag 20. april 1983 kl. 19

Det er i år 38 års dagen for vor befrielse fra Neuengamme. Ved monumentet taler formanden for Dachau-klubben Poul Nielsen. Derefter nedlægges kranse og blomster. Fanen kommer til stede. Efter højtideligheden er der kammeratligt samvær.

Bestyrelsen

ERHVERVSHÆMMEDE

Frihedsparken i Aalborg er på vej

Vor forening har gennem mange år fundet, at antallet af opsatte navneplader i den nuværende mindelund ikke giver et fuldgældigt udtryk for de tab af menneskeliv, Aalborg og Omegn led under den tyske besættelse blandt søfolk, KZ-fanger, ved henrettelser, terrorhandling m.v.

Der er i den nuværende mindelund opsat navne på 23 faldne, men det dækker ikke tabene, og vor forening har derfor gennem en længere årrække og et landsdækkende eftersøgningsarbejde fundet frem til 143 personer fra vor landsdel, der mistede livet i modstandskampen, og som også er fuldt værdige. Vi har desuden haft pinlige henvendelser fra pårørende, der ikke forstår, at deres kære ikke også skal mindes.

*

Foreningen har nu efter ansøgning til Aalborg byråd fået bevilget en dejlig grund på sydsiden af Søndre Kirkegård. En god grund med god plads og gode tilkørselsforhold, så nu er der mulighed for at rejse et værdigt minde for vore faldne kammerater.

Der er nedsat en kommission, der repræsenterer et bredt udsnit af befolkningen - med repræsentanter for vor forening, byråd, fagforeninger, handel og industri med Aalborgs borgmester som protektor.

Komiteen vil nu henvende sig til forskellige virksomheder, foreninger og fonde og bede om tilskud til mindemærket, og vi har et stort håb om, det vil lykkes at få samlet de nødvendige midler. Vi er helt klar over, der skal mange penge til.

Kammerater, Venner!

Vi lovede jo hinanden under besættelsen, at vore faldne kammerater ikke skulle blive glemt, men hvis vi ikke nu presser på og foretager os noget, er vi alvorlig bange for, at det vil ske.

Vi henvender os nu i første række til dig og vore andre medlemmer om at yde støtte til sagen, og det er klart, at jo større beløb vi selv kan samle, desto stærkere står vi overfor andre, der vil blive rettet henvendelse til.

Vi sætter ikke noget fast beløb, enhver må yde efter sin formåen, men vi beder dig tænke på, at det vel er den sidste hilsen til en god ven eller kammerat, du har kæmpet sammen med eller delt de sidste pinefulde timer med.

Venlig hilsen. Mindeparkudvalget.

*A.J.Jørgensen (Åbo) Bremer Sørensen
Kaj Kejstrup Olaf Redder
Knud Wolf Richard Lund*

Majfest

Der indbydes til forårs- og majfest fredag den 6. maj kl. 19 i Lejbjergcentret. Damerne vil gøre et stort arbejde for at skabe en festlig ramme om aftenen, der i øvrigt har gode traditioner.

Kammeraternes hjælpefond

er raske kammeraters hilsen til de syge

Landsmødet holdes i Aalborg

Vi er i færd med at forberede landsmødet for erhvervshæmmede samt vor egen forenings 20-års stiftelsesfest.

Til selve landsmødet vil der være 50-60 af vennerne fra de øvrige afdelinger i landet til stede. De vil også være til stede, når vi den 28. august om aftenen inviterer til fest, først for som sædvanlig at feste sammen ved landsmøderne, men også for at være sammen med os, når vi på denne aften vil fejre vor forenings 20 års fødselsdag. Den nøjagtige fødselsdag kender vi knapt, men det er efteråret 1963, foreningen blev stiftet.

Ravensbrück-stævne i maj

Ravensbrück-fangernes internationale venskabsforening har udsendt indbydelse til et venskabsstævne i dagene 29. maj-3. juni i Bruxelles i Belgien. Stævnet indledes søndag den 29. maj med middag kl. 20. I dagens løb er der rundtur i byen.

Mandag den 30. maj er der møde kl. 9-11 og kl. 13.30-18, og om aftenen er der kunstnerisk underholdning.

Tirsdag den 31. maj er der atter møde om formiddagen. Kl. 11.30 er der reception på rådhuset og om aftenen møde med repræsentanter for andre fangegrupper.

Onsdag den 1. juni afrejse til Antwerpen med besøg på rådhuset og Plantin-museet (verdens mest berømte bogtrykkermuseum). Om eftermiddagen besøg i KZ-lejren Breendonk, og derefter vender man tilbage til Bruxelles.

Torsdag den 2. juni afrejse til Brügge med rundtur og besøg på museet. Om aftenen tilbage til Bruxelles. Fredag den 3. juni hjemrejse.

Stævnedeltagerne indkvarteres på Hotel »Derby«, Avenue de Tervueren 24, 1040 Bruxelles.

Stævnets sekretær er Marie Mahieu, Parc Petterbes, 12 Btr 16, 1070 Bruxelles. Danske Ravensbrück-fanger, der er interesseret, kan henvende sig direkte til sekretæren eller til Klara Sørensen, Hjællsegade 32 C, 1.tv., 5260 Odense S.

SACHSENHAUSEN

PROTEST

København, d.16.marts 1983

Hr. justitsminister
Erik Ninn-Hansen
Christiansborg.

Landsforeningen af Sachsenhausen-Fanger i Danmark har afholdt årsmøde i Odense den 14. og 15. marts 1983.

Årsmødet udtaler hermed sin skarpeste kritik mod den registrering af personer for lovlig, politisk virksomhed, som efter Justitsministerens oplysning i folketinget den 2-3.83, fortsat finder sted både af politiets og forsvarrets efterretningstjeneste, samt disse oplysningers overdragelse til udenlandske magter.

Vi tidligere KZ-fanger har oplevet, hvad en sådan registrering kan føre til, og vi ønsker, at hverken os selv eller andre skal udsættes for følgerne heraf en gang til.

Udleveringen af disse oplysninger til Nazi-tyskland kostede mange danske modstandsfolk livet i tyske KZ-lejre.

Med venlig hilsen

Oskar Verner. Landsformand.

Murergade 10, 2200 København N

Denne protestskrivelse er også tilstillet samtlige politiske partier i folketinget.

Svar:

Justitsminister Erik Ninn-Hansen, der selv var illegal som medlem af Studenternes Efterretningstjeneste, svarer:

Da jeg tror, at der i den gængse udtalelse er en misforståelse, vil jeg gerne benytte lejligheden til at understrege, at *ingen* danske statsborgere kan registreres alene på grund af lovlig politisk virksomhed, hvilket fremgår af regeringserklæring af 1968. Denne regel er naturligvis blevet fulgt også i den omtalte sag om journalist Flemming Sørensen, og

dette oplyste jeg også i Folketinget den 2. marts, hvor der var stillet spørgsmål vedrørende denne sag.

Jeg oplyste ligeledes, at der i denne sag som i andre sager er et samarbejde mellem danske og udenlandske politimyndigheder, og at dette samarbejde også i den konkrete sag har været i overensstemmelse med de regler, der gælder på området.

Med venlig hilsen

Erik Ninn-Hansen

MINDEORD

Oscar Olesen

Fhv. kontorchef Oscar Olesen, Leonoravej 8, Aalborg, blev 85 år.

Oscar Olesen, der var født i Nibe, levede størsteparten af sit liv i Herning, hvor han var ansat i Kreditforeningen. Han var en kendt og agtet mand, og med sin høje garderskikkelse en person, man ikke overså - heller ikke i gadebilledet. Også inden for Frimurerne nød han anseelse, ligesom han gjorde et stort arbejde for byens kulturliv. I 1968 flyttede han som pensionist med sin hustru til Aalborg for at være nærmere ved børn og børnebørn.

Under krigen deltog han i modstandsarbejdet og var knyttet til kredsen om dommerfuldmægtig Knud Thestrup, den senere justitsminister. Tillige med tre andre fra samme gruppe blev han arresteret i august 1944 og ført til arresten i Århus, derfra senere til Froslev for i november at blive deporteret til Neuen-gamme.

I Froslev blev han sjakbejs for arbejdsholdet i Barak 14, stue 10, og det førerskab bevarede han hele livet. Gennem den lange årrække, der siden er forløbet, var det ham, der holdt samling på de kammerater, der var på stuen ved hans deportation. Hvert år har de kammerater, der er tilbage, trofast mødt op, når Oscar som sjakbejs har kaldt til årsmøde en week-end i august. Meget få har svigtet ved disse møder, der i de senere år har fået en særlig festivitets ved, at vore koner - u også deltager.

Vi vil savne Oscar Olesen i denne vennekreds, og ved hans bortgang står der nu også en plads ledig i bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpefond, hvor han i en meget lang årrække havde sæde.

Jesper

Henry Prien

Efter et langvarigt sygeleje er Henry Prien blevet udfriet af sine lidelser, et eventyrligt og kampfyldt liv har fundet sin afslutning.

Henry Prien blev 76 år. Hans sans for social retfærdighed parret med et skarpt analytisk intellekt gjorde ham naturligvis til modstander af nazismen. Han blev arresteret og sendt i KZ-lejren nær den hollandske grænse. Herfra lykkedes det ham at flygte til Danmark, hvor han klarede dagen og vejen som bådebygger, illegalt hjalp han tyske antinazister til Sverige, efter besættelsen måtte han selv søge over sundet, og hans skarpe pen i kritik af Sveriges politiske holdning gjorde ham til »persona non grata«, selv i emigranternes rækker. 1945 tog han til Sydslesvig, hvor han både legalt og illegalt bekæmpede englændernes og tyskernes modstand mod det danske røre. Han tog sig særligt af forsøget på at oprette en tyskskrevet dansksindet avis.

Her mødte han sammen med andre sydslesvigere stærk engelsk modstand, og først da Prien udgav en illegal tysk-skrevet avis, bøjede engelskmændene sig og Südschleswigsche Heimatzeitung kunne udgives.

Han har skrevet flere bøger og har produceret en film om Sydslesvig.

Ernst Kracht

Flensborg. Ernst Kracht, overborgmester i Flensborg i nazitiden 1936-45, er død i en alder af 92 år, oplyser landsregeringens pressetjeneste. På Flensborg Avis vækker meddelelsen om denne mands død automatisk minder om en for bladet og ikke mindst for dettes daværende chefredaktør, Ernst Christiansen, vanskelig og menneskeligt set nærmest uudholdelig tid. Overborgmester Ernst Kracht var i sin embedstid Ernst Christiansens mest hadefulde fjende og prøvede på alle måder at tilintetgøre denne personlighed.

Så meget mere uforståeligt og chokerende var det derfor for det danske mindretal at iagttage, hvilken karriere denne »supernazist« som chefredaktør Jacob Kronika kaldte ham, gjorde hos CDU-landsregeringen i Kiel fra tiden kort efter nazitidens endeligt. Allerede ministerpræsident Walther Bartram udnævnte ham til den højeste administrative post indenfor landsadministrationen, chef for landskancelliet. Denne post bibeholdt han under de senere

ministerpræsidenter Friedrich Wilhelm Lübke og Kai-Uwe von Hassel.

Han var desuden officiel tysk samtale-partner ved de dansk-tyske forhandlinger i København om mindretalsrettighederne. Forbundspræsident Theodor Heuss udmærkede ham efter forslag fra landsregeringen med det store fortjenst-kors med stjerne. Ernst Kracht trak sig tilbage fra sit høje embede i 1958 i en alder af 69 år.

Poul Borchsenius

Forfatteren, pastor Poul Borchsenius, Parkboulevarden 71, Randers, døde søndag den 6. marts på Ørsted sygehus på Djursland. Han blev 85 år. Han var en meget fordomsfri mand, kaldte sig selv »lavkirkelig«, ville aldrig være sognepræst og ofrede tid på kirkebøgerne, men hellere bruge tiden f.eks. på hus- og sygebesøg. Han var også meget tolerant overfor andre kirkelige retninger, syntes at hver må finde sin vej til Gud.

Han var født i Odense, ville egentlig være historiker, men drejede hurtigt ind på teologien. Først var han præst i nogle »nybyggersogne« på Vesterbro i København, og 1937 til han tidligt gik på pension, i 1962 var han så anden præst ved Sct. Peders kirke i Randers. Han var tidligt med i modstandskampen i Randers, og i 1943 måtte han, hustru og de to døtre flygte til Sverige.

Her blev han dansk præst i Stockholm og præst ved Den danske Brigade. Hjemme i Danmark igen efter freden, skrev han resten af livet, bog efter bog. Først flere bøger om besættelsen. F.eks. bogen om Randers-politmanden Leif, der tog sit eget liv, fordi nogle folk ikke forstod, at han havde henrettet stikkere og altid kun folk, som Frihedsrådet havde godkendt likvideringen af. Og noget om tiden i Sverige.

Siden blev det til en snes bøger om jødefolket og dets lange lidelseshistorie gennem århundrederne. Hans bøger blev oversat til mange sprog, og han var en årrække tillige en søgt foredragsholder ikke bare i Danmark, men f.eks. meget i Norge, ja helt til USA og England kom han. Ikke bare i danske kredse. Han besøgte gentagne gange Israel, og venner der indskrev ham i 1957 i »Den gyldne bog« i Jerusalem, den højeste hæder blandt jøder, som ikke bruger at uddele ordner.

Endnu på sit sygeleje i Ørsted, lå han og skrev på en ny bog, han havde i arbejde, nemlig om danske præsters liv og vilkår. Han er, typisk nok for ham, jord-

fæstet på de ukendtes gravplads på Ndr. Kirkegård i Randers.

Johannes Rasmussen

Ole Killerich

Redaktør Ole Killerich, Mariendalsvej 23 B, Frederiksberg, er død. Han blev 75 år. Ole Killerich fik sin journalistiske uddannelse ved Esbjerg Venstreblad og Sorø Amtstidende og blev i 1929 knyttet til Dagbladet København. Derefter Berlingske Tidende og Dagens Nyheder i 1932. Der var han, da besættelsen kom, og han var blandt de journalister, der fra starten var medarbejdere ved det illegale blad Information, og var med fra starten da det blev legalt blad i 1945. I 1956 kom han til B.T. og blev senere bladets udenrigspolitiske redaktør. Ole Killerich var fra 1958 til 1970 formand for B.T.'s medarbejderforening. Han var i en årrække medlem af Dansk Journalistforbunds repræsentantskab og formand for Dansk Journalistforbunds kreds 1 samt medlem af hovedbestyrelsen i et par år. Som pensionist var Ole Killerich særdeles aktiv for at gøre tilværelsen lidt bedre, behagelig og fornøjelig for ældre journalister og enker.

BØGER

RET NEDLADENDE

Den 49-årige historiker, lektor, mag.art. Søren Mørch, som siden sin eksamen i 1966 har været tilknyttet Odense Universitet, har nylig ene mand hos Gyldendals Forlag udgivet en stor og spændende Danmarkshistorie. Den hedder »Den ny Danmarks Historie 1880-1960«.

På mange måder er det en bog, som er helt anderledes end tidligere danmarkshistorier.

Søren Mørch skriver (side 224-25): *Den danske befolkning følte sig fra efteråret 1943 som boende i et land i krig. Og den passive modstand mod tyskerne blev en folkesag. Antallet af aktive modstandsfolk var beskedent. Revl og krat talt med, kunne modstandsbevægelsen 5. maj 1945 mønstre ca. 40.000-50.000 bevæbnede medlemmer, og mange af dem var først blevet indrulleret i krigens allersidste måneder.*

Og senere, på side 225- skriver Mørch videre: *Kampen mod tyskerne foregik mest på den psykologiske plan og blev ikke særlig blodig. De største tab frem-*

kom som følge af mishandling og sygdom blandt de ca. 6000 internerede i tyske fængsler og kz-lejre. Af dem døde omkring 600. Og af de øvrige blev mange mærket for livet.

Så nævnes omkomne blandt søfolkene, ved luftangrebene, ved strejker og gadeuroligheder, og at tyskerne henrettede 193 og myrdede et lignende antal.

Langt de største tab led imidlertid de danske, der kæmpede på tysk side. Modstandsbevægelsen dræbte ca. 350 som stikkere. Men størst tab havde Frikorpsmændene. Af de danske frivillige i tysk tjeneste faldt 3980 på Østfronten som SS-soldater og 400 savnedes.

Finland - og KU's stilling

Senere næsten sammenligner han de danske frivillige i Finland 1939-40 med det rent tysk-nazistiske Frikorps Danmark (side 227-28-29). Det er grove løjer. Han kan have ret i, at danske kommunister, som drog til Spanien i borgerkrigen mod Franco i 1936-38, måske ikke blev for godt behandlet af den danske stat ved hjemkomsten.

Og at kommunisterne - dem man havde navn på, og det var en del - blev indespærret i Horserød fra 22. juni 1941, da Hitler gik ind i Rusland. Og at samme kommunister siden ikke havde det for godt i nogen retning tit heller ikke deres familier.

Det er alt sammen rigtigt, men hvorfor der skal skoses til de danske frivillige i den første finsk-russiske vinterkrig 1939-40, det ved vi ikke. Også Konservativ Ungdom får flere spark (se side 226): »De tyske kz-lejre blev inspiceret af repræsentanter fra KU, der kunne berolige med, at rygterne om mishandling og deslige var helt ved siden af.«

Det er rigtigt, at Carsten Raft måske en tid var præget af nogle af de tyske tanker (og uniformer), og cand.polit. Jack G. Westergaard, som en tid var landsformand, senere ligefrem blev nazist, men at mistænkeliggøre hele organisationen KU som sådan, det er dels let at gøre her bagefter, dels direkte forkert. Bortset fra kommunister og Dansk Samling-folk, var KU sidenhen nok den organisation, som var bedst repræsenteret i modstandens aktive rækker. Hertil kommer så spejdere, terrænsportsfolk, nogle fra kristne bevægelser og i øvrigt fra hele det danske folk.

Og skal man tale om »frafaldne« eller folk, som på den ene eller anden måde direkte gik tyskernes ærinde, ja så kom

de - det har talrige undersøgelser siden vist - fra alle mulige lejre bl.a. også nogle gange fra f.eks. topposter i Socialdemokratiet og LO's rækker. Så vær lidt forsigtig med en anden gang at kaste med sten, Søren Mørch. Det virker også mærkeligt, når han flere gange ligesom strejfer den tanke, at så at sige kun kommunister var modstandsfolk (se bl.a. side 230). Det er jo rent ud vrøvl.

Hans syn på modstandsbevægelsen er, mener han åbenbart, noget, som kan afgøres med nogle undertiden temmelig nedladende og tilfældige bemærkninger. Ligesom han hele tiden næsten sammenligner dem, der gik i tysk tjeneste, og så dem, der bekæmpede tyskerne. Meningen kan i hvert fald for nogle let blive, at det alt sammen er eet fedt.

Johs. Rasmussen

ERINDRINGER

T. Bjerg Clausen: »Røde Ras. Erin- dringer«. 160 sider. 80 kr. Forladet Ti- den.

Rasmus Bonde Larsen, København, har her, trods sine næsten 79 år, til Torben Bjerg Clausen med stor veloplagt- hed, sine steder dog nok også med meg- et partifarvede briller, fortalt sine erin- dringer.

Da han var i konfirmationsalderen, var faderen og moderen klar over, at det ville være dejligt, om han kunne blive faglært, komme lidt højere op ad sam- fundsstigen. Han kom i typograflære på Fåborg Folketidende. Selv ville Rasmus meget hellere have sejlet, være blevet styrmand engang. Men han skulle siden falde godt til i typografaget. Man var jo ind imellem arbejderklassens »studen- ter«, som det er sagt. Men der kom lan- ge arbejdsløshedsperioder, også forstær- ket af, at han tidligt blev kommunist og aldrig var bange for at gå forrest, når der skulle demonstreres for et eller an- det. Men han kom da i lange perioder ind på dagbladet »Politiken«. Siden også ind i partiet, og en af hans hovedopga- ver blev at skulle støtte flygtede parti- kammerater fra Tyskland, som søgte til Danmark under Hitler-styret. Som regel kom de selvsagt illegalt hertil.

Dette apparat hed »Røde Hjælp«. Det blev faktisk fra starten mistænkeliggjort fra dansk politis side, hvorimod social- demokraterne fik lov at have deres tilsvarende organisation »Matteotti-fon- den« anderledes i fred.

En dag, da krigen for alvor bankede på Danmarks dør, måtte han med andre

partifæller på en lang, barsk ferie i Horserødlejren i Nordsjælland fra 22. juni 1941. 29. august 1943 var han mel- lem de heldige, som slap ud af lejren ved at kravle i mørke og regn over et 3,5 me- ter højt hegn, pigtråd osv. ud i Grib Skovs skjulende løvsale.

Men kort efter nytår 1944 var Rasmus Bonde Larsen atter Gestapos fange, tak- ket være en stikker, en bogtrykker Mag- nussen. Så fulgte mange forhør hos ty- skerne og et nyt ophold i Horserød.

En dag kom han med en sending fan- ger til Güstrow i Nordtyskland, til tugt- huset Dreibergeren. Senere gik det over Bützow videre til kz-lejren Sachsenhau- sen 35 km nord for Berlin, og sluttelig blev han og andre nordiske fanger af Bernadottes busser reddet tilbage til Neuengamme - kz-lejren ved Hamburg, derefter senere via Padborg gennem Danmark videre til Sydsverige.

Da freden indtrådte, kom han på eget forlangende straks hjem til Danmark til kone og søn. Det var et stolt øjeblik, da den 16-årige søn Erik modtog sin far som frihedskæmper og med armbind. Senere blev han rejsesekretær i partiet, samlede bl.a. ind til to sættemaskiner til »Land og Folk«. Vi hører, at han i fredelighed blev skilt engang i 1946, og at han var aktiv som typograf og kommunist i en del sammenhænge. Og han for- tæller om et nyt ægteskab med en god kammerat, Aase, og mange rejser til bl.a. Czekkoslovakiet. F.eks. beretter han om, hvordan han og hans kone del- tog i genopbygningen i Czekkoslovakiet og tog klart parti for kommunisterne mod forskellige mindretal og små natio- nale partier, der ikke ville ensrettes og under Moskva. På mig virker det direkte frastødende sådan at blande sig i et andet lands skarpe indre opgør på liv og død mellem rødt og sort, eller hvad man nu vil kalde det.

Udover arbejdet på Politiken er der så »Sammenslutningen af Erhvervshæm- mede fra Frihedskampen«, hvor Ras- mus Bonde Larsen i dag er formand for en Københavns-afdeling, der dog har skilt sig ud fra denne sammenslutnings andre otte afdelinger landet rundt.

Der kan være mange gode oplysning- er i bogen, som viser et hverdagsliv i kamp op gennem dette århundrede. Ikke gjort mindre af, at vor helt selv har villet kampen, altid har villet stå på den yderste venstre fløj i dansk politik med den risiko, det f.eks. indebar under den tyske besættelse af Danmark.

Johs. Rasmussen

Kvinde i kampen

Kvinde i modstandskampen.

Forlaget Historisk Revy.

123 sider, 78 kr.

I et elegant, fortællende sprog beret- ter Musse Hartig, der nu er kunsthånd- værker med bopæl i Viborg, hvad hun oplevede i frihedskampen som aktiv ind- en for Bopa.

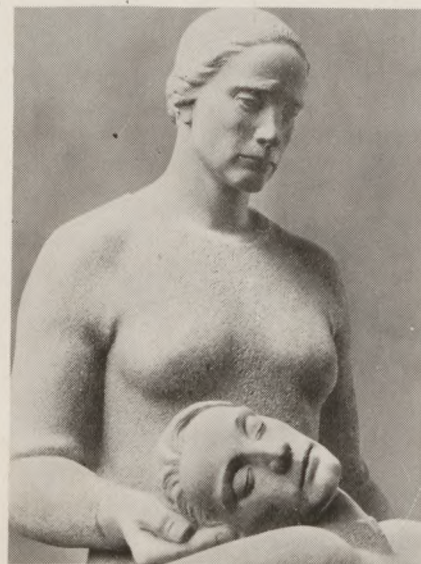
Hun kom med i arbejdet allerede i 1940 og blev gift med maleren Knud Raaschou-Nielsen. De var begge meget aktive, men de blev dog skilt sidst under krigen. Hendes indstilling var politisk på venstrefløjen, mens han var nationalt indstillet. Dette gav sig også udslag i, at han efter krigen meldte sig til Hjemme- værnet, mens hun gik videre på politisk fløj, men de senere års udvikling har dog ført hende ind på andre baner.

Hun gør ikke sig selv til helt, men la- der hverdagens begivenheder tale også om angsten for at blive taget, og hvad dette kunne få af konsekvenser.

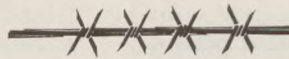
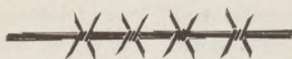
Det, der gør skildringen varm og ved- kommende, er, at hun hele tiden lader os få indblik i de menneskelige omkost- ninger: Forholdet til de små børn, som hun må skilles fra, da det blev nødven- digt at gå under jorden, de ægteskabe- lige belastninger i den pressede situa- tion, og den daglige kamp for de mest elementære fornødenheder.

Det gennemgående og bærende tema i bogen er hendes rolle som kvinde i den mandsdominerede modstandsbevægel- se, rollen som den beskedne, men uund- værlige hjælper.

F-k

Tusinder samles til 4.-maj-dagen i Ry- vangen foran Axel Poulsens fællesmo- nument. Læs herom på bladets side 33.

ADRESSE- LISTE

SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 Kbh. N. (01) 35 50 12.

Næstform.: Peter Møller Madsen, Vesterbrogade 118, 2.tv., 1620 København V. (01) 31 77 34.

Sekr.: P. Nielsen, Bjernedevej 40a, 2700 Brønshøj. (01) 74 26 35.

Kass.: Bernt Johannesson, Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby, giro 5 11 79 17.

Bestyrelse: H. Davidsen, Frode Toft, Hans Andersen, Axel Lauritzen, Lilian Olsen, Birgit Fischermann, Jørgen Lind, Solveig Skjøtt, Arvid Hemmingsen og Ove Laursen.

BUCHENWALD-KLUBBEN

Fmd.: Hans Andersen, Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev (03) 86 55 59.

Kass.: Johs. Damsgaard, Herninggade 1, 2100 København Ø. (01) 42 55 72.

Odense: Carl Aage Hansen, Kærmindevej 25, 5000 Odense. (09) 12 71 99.

Århus: Håkon Thomsen, Søndervangen 20, 8260 Viby J. (06) 14 53 95.

Aalborg: G. Hansen, Østre Allé 47, 9000 Aalborg. (08) 12 73 63.

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: Poul Nielsen, Bjernedevej 40 A, 2700 Brønshøj. (01) 74 26 35.

Kass.: Erik Richter, Klarup Kirkevej 18, 9270 Klarup. (08) 31 82 95. Giro 6 45 87 18.

Socialsekretær: Otto Laugesen, Dragstrupvej 118, Ml. Jølby, 7950 Erslev Mors. (07) 74 16 64.

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 Kbh. N (01) 35 50 12.

Kass.: Anna Strunge, Musvågevej 20, 8210 Århus V. (06) 16 98 12.

Omegnsafdelingen:

Fmd.: Erik Lorentzen, Elbagade 43, 2300 København S (01) 55 12 64.

Kass.: Kurt Jacobsen, Dyrehavegårdsvej 15, 2800 Lyngby (02) 88 17 21.

Socialsekretær: Kaj Wadsbach Petersen, Lundebjerggårdsvej 228, 2740 Skovlunde (02) 94 44 92.

Esbjerg afd. Fmd.: Viggo Hansen, Palnato-
 kes Alle 19, 6700 Esbjerg. (05) 14 27 58.

Kontor: Centret, Skolegade 54, 6700 Es-
 bjerg. Åbent hver onsdag kl. 14-17.

Fredericia afd. Fmd.: Oskar Larsen, Indre
 Ringvej 199,2, 7000 Fredericia, tlf. (05)
 92 58 33. Kontor Kongensgade 31 A, tlf.
 93 29 73, åbent hver onsdag kl. 14-16.

Odense afd.: Øster Stationsvej 21, 5000
 Odense C.

Fmd.: Richard Andersen, Giersingvænget
 24, 5220 Odense SØ. (09) 15 98 27.

Kontoret er åbent hver onsdag fra kl. 10-12,
 men ikke om eftermiddagen. Tlf. 13 88 45.
 Herudover træffes kontorets leder på tlf.
 16 31 93.

Sydfyns afd.: Louis Artell, Kirkevej 6, 5892
 Gudbjerg. (09) 25 18 29.

Aksel Jørgensen, Varnæsvej 33, 5700
 Svendborg. (09) 54 12 29.

Sjællands afd.: Ove Laursen, Moseskræn-
 ten 3, Ganløse Bund, 2760 Måløv. (02)
 18 30 46.

Aalborg afd.: A.J. Jørgensen (Åbo), Lem-
 vigvej 67, 9220 Aalborg Ø. (08) 15 70 82.

Centrets adresse: Østerbro 38, 9000 Aal-
 borg (08) 12 16 19. Åbent tirsdage 10-12,
 torsdage 10-12 og 14-17.

Århus afd.: Alfr. Bertelsen, Louis Hamme-
 richs Vej 11,2, 8200 Århus N. (06)
 16 63 18.

Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200
 Århus N. (06) 16 63 18. Åbent mandag-
 fredag kl. 9-12 (sociale sager). Kammerat-
 ligt samvær tirsdag og torsdag kl. 14-17.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Fmd.: Gartner Christen Karstensen, Stadi-
 onvej 20, Øsby, 6100 Haderslev. (04)
 58 41 65.

Kass.: Else Bentzen, Nørre Boulevard 62,
 8900 Randers, tlf. (06) 42 67 22.

Randers afd.: Else Axelsen Drejer, Kristrup-
 vej 21a, 8900 Randers. (06) 42 17 70.

Kass.: Jenny Fuks, Herman Stillingsvej 68,
 8900 Randers. (06) 42 63 61.

Sjællandsafd.: Fmd.: Jens Thomsen, Skot-
 tegården 15, 2770 Kastrup. (01) 50 48 61
 og (01) 50 09 70.

Kass.: Henry Clausen, Lærkevej 9, 3630
 Jægerspris. (02) 33 04 43.

Århus afd.: Edith Johansen, Hovgårdsvej
 58, 2, 8220 Brabrand. (06) 26 15 19.

Kass.: Elisabeth Thorsen, Irisvej 2, 8400
 Ebeltoft. (06) 34 17 82.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER

FRA BESÆTTELSEN: N:

Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille
 Værlose. (02) 48 56 74.

Kass.: Henning Skøtt Sørensen, Kastrupvej
 78, 1.tv., 2300 Kbh. S., tlf. (01) 58 31 02.

HANNOVER-STÖCKEN

Fmd.: Peter Møller Madsen, Vesterbrogade
 118, 2.tv., 1620 Kbh. V. (01) 31 77 34.

Kass.: Kai Magnus Wive, Lærkevej 16,
 8730 Brædstrup. (05) 75 18 05.

HORSERÖD

Fmd.: Heinrich Davidsen, Kastrupvej 90,
 2300 København S. (01) 55 34 99.

NEUENGAMME-FORENINGEN

Fmd.: Jørgen Lind, Stavnsholtvej 38, 352C
 Farum. (02) 95 11 15.

Kass.: Ib Lærche, Immerkær 25, 2.tv.
 2650 Hvidovre. (01) 75 58 03.

RAVENSBRÜCK-GRUPPEN

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200
 København N. (01) 35 50 12.

Kass.: Emmy Eskildsen, Nansensgade 22,
 5000 Odense C. (09) 11 92 52.

Odense: Evald Lægteskov, Åsumvej 128,
 5240 Odense NØ. (09) 10 24 15.

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kidhøj 10, 2880 Bag-
 sværd. (02) 98 11 77.

Kass.: Ingeman Berthelsen, Landlystvej 72,
 2650 Hvidovre (01) 75 97 13.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Fischermann, Toftekærvej 28
 C, 2820 Gentofte. (01) 65 82 12.

Kass.: Herman Erbstein, Gerlevvej 15,
 2700 Brønshøj. (01) 28 27 15.

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: Ejers af De Erhvervshæmmede. 12
 senge. Adresse: 4. Maj-huset, 8592 Anholt
 by. Henvendelse til: Alfred Bertelsen, Fugle-
 bakkevej 130, 8210 Århus V. (06)
 16 63 18.

Kegnæs: Ejers af Kammeraternes Hjelpe-
 fond. Se øverst bladets side 2.

»Nors Hovedgård:« Selvejende institution.
 12 senge. Adresse: Hindingvej 38, Nors,
 7700 Thisted. Henvendelse: Alex Binnebal-
 le, (07) 98 11 95 eller Otto Laugesen, (07)
 74 16 64.

Smidstrupphyten: Ejers af Gestapofangerne
 på Sjælland. 4 senge. Henvendelse til: Sol-
 veig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Vær-
 løse (02) 48 56 74.